

In dit nummer:

- 103 Simson (2)
M. Janssens
- 104 Geloof in Christus en
euthanasie (1)
J.M. Mudde
- 106 Over Palmwijn
J.J. Lakerveld
- 107 Ontmoetingsdag
- 115 Hoe krijgen we de gemeente
missionair? (2)
K.B. Holwerda

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Bescheidenheid

verantwoordelijkheid naar de samenleving. Maar streng, nee, dat is teveel gezegd.

Dat betekent dat, behalve de zaak zelf, ook de beeldvorming een slechte reclame voor de kerk is. Bestaande vooroordelen worden bevestigd. Christenen zijn mensen die niks mogen, maar die het lekker toch, stiekem, doen. Ze denken dat ze betere mensen zijn, maar kijk toch eens wat ze daar doen!

Als dat het beeld van christenen wordt, kun je met evangelisatie net zo goed stoppen.

Geen betere mensen

Die beeldvorming strookt overigens niet met de werkelijkheid. De cijfers van het meldpunt voor seksuele intimidatie van het Ministerie van Onderwijs laten zien, dat ontucht met leerlingen in het openbaar onderwijs ongeveer even vaak voorkomt als in het christe-

de openbaarheid hebben gebracht. Zelfs de ouders werden aanvankelijk niet ingelicht en de rector van de Amersfoortse school wilde dat ook de slachtoffers God om vergeving zouden vragen.

Alles binnenskamers. Want dat zou beter zijn voor de kinderen en hun ouders, en ook de dader zou beter af zijn als geen aangifte zou worden gedaan.

Afgang

Ik vraag me echter af, of dat de enige argumenten zijn geweest.

Zou, bewust of onbewust, ook niet de goede naam van de school en van de kerk een rol hebben gespeeld? ik kan me aan die indruk niet onttrekken.

Verklaarbaar is het in ieder geval wel, dat de goede naam van de school en de kerk wellicht ook in het geding waren. Immers, hoe helderder je uitstraalt 'beter' te zijn dan anderen, en daar hebben we als gereformeerde christenen allemaal wel wat last van, des te moeilijker wordt het om openlijk toe te geven dat er in eigen kring iets afschuwelijks is gebeurd.

De afgang als er iets mis gaat, is groter naarmate de eigen goedheid duidelijker wordt verkondigd.

Als de koningin steelt, is dat voorpaginanieuws. Als een drugsverslaafde zich vergrijpt, gaat niemand daar meer recht op van zitten.

Moeten we dan maar ophouden 'betere' mensen proberen te zijn? Nee, zeker niet.

Alleen zou een bescheiden opstelling christenen sieren. Onze reclame is niet onze eigen goedheid, maar die van God, die om Jezus' wil onze slechtheid voor eigen rekening genomen heeft. Dat geeft ruimte om 'beter' te worden. Zodat de wereld daaraan het evangelie herkent.

P. Kurpershoek, Hoofddorp

Twee keer kort na elkaar was er dat afschuwelijke bericht. Leraar pleegt ontucht met leerlingen. Een school in Rijssen en een in Amersfoort. Uit de berichtgeving in de media komen twee zaken naar voren die me opgevallen zijn. Beide scholen werden geafficheerd als 'streng christelijk' en beide scholen hebben aanvankelijk de hele zaak binnenskamers gehouden.

Steed als ik dat 'streng christelijk' lees, doet het me pijn.

Het is slecht voor de beeldvorming over alles wat christelijk heet. Over de school in Rijssen kan ik niet oordelen hoe streng die al dan niet is. Over de school in Amersfoort een beetje. Ik heb zelf op een vrijgemaakt gereformeerde scholengemeenschap gezeten. Was die streng? Nu, 't is maar wat je onder streng verstaat. In ieder geval niet zo, dat meisjes alleen in rok en met lang haar mochten verschijnen en dat er verder een soort dictatuur van de leraren heerste. Absoluut niet. Wel werd ons duidelijk te verstaan gegeven wat goed en wat kwaad was, en dat niet alleen tijdens godsdienst en maatschappijleer. Duidelijke normen en waarden! En een duidelijke

*Als de koningin
steelt,
is dat
voorpaginanieuws*

lijk onderwijs. Van slechter of beter is geen sprake. Christenen zijn dus wat dat betreft geen slechtere mensen; ook geen betere, trouwens.

Nu vinden we allemaal dat wij christenen wel betere mensen zouden moeten zijn. Wij willen leven naar de aanwijzingen die God in de Bijbel geeft. Dat werd ons op school ingeprent tot en met. Er moet toch verschil zichtbaar zijn tussen christenen en niet-christenen.

Dat brengt me op het tweede punt, dat beide scholen de ontuchtzaak niet in

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redactie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
T. Hoekstra
Drs. P.J. van Kampen
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Prof. mr. dr. J.J. Oostenbrink
Ds. W. Smouter
M.J.F. van der Wal
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redactie

Ds. K. Muller, Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-620476
Telefax: 0513-627036
E-mail: kmuller@epsilon.nl

**Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de
week voorafgaande aan de week waarin
Opbouw zal verschijnen, bij de redactie
binnen te zijn.**

Kerknieuws/Onder andere(n)

M.J.F. van der Wal,
Brugakker 60-17,
3704 RA Zeist.
Tel. 030-6961525.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 65,- per jaar of f 36,- per half jaar.
Voor studenten f 33,- per jaar.
Buitenland f 92,- per jaar of f 104,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 65 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-410760, fax 0342-492542.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechtzienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ISSN 0030-3356

Kalender

van Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang. Opgave:
telefoon 0513-620476; telefax: 0513-
627036; E-mail: kmuller@epsilon.nl

23 maart Jaarvergadering Opbouw;
spreker: drs P.J. van Kam-
pen; onderwerp: 'Is er maar
één NAAM? – Ons geloof te
midden van de wereldgods-
diensten'.

23 maart Conferentie Jeugdvereni-
gingsleiders 12-15 jaar te
Breukelen; inl.: 0346-250253

13 april Ontmoetingsdag Ned. Geref.
Kerken te Barneveld; inl. en
huren van stands:
J.A.D. Schenkel, tel. 038-
3320128)

9 mei S.E.V.-voorjaarsvergadering
in de Jeruzalemkkerk te
Utrecht; aanvang: 19.30 uur

11 mei Zendingsvoorjaarsvergade-
ring Leerdam met samenwer-
kende kerken

11 mei Jaarvergadering S.O.S. te
Amersfoort

23 mei Predikantenconferentie in de
Tabernakelkerk te Apeldoorn;
onderwerp: 'Kerkdienst tus-
sen traditie en toegankelijk-
heid'

3 okt. Vrouwencontactdag te Dron-
ten; info: 0321-314081

9 nov. Zendingsnajaarsvergadering
Leerdam met samenwer-
kende kerken

In de eerstkomende nummers (o.a.)

M.H.T. Biewenga, Samen op weg?
H. de Jong, Een briefwisseling over de
Schrift.

Een goeie tip

Geef vrienden of familie een half-
jaar OPBOUW cadeau. Bestel
een cadeaubon door f 25,-
over te maken op giro 404945
t.n.v. Opbouw, Nieuwerkerk/IJs-
sel, met vermelding: 'cadeaubon'.

De Opbouw-dag

Vorig jaar verscheen een Engelstalig
boek over het onderwerp: De Unieke
Christus in onze Plurale Wereld. Een
van de eerste zinnen in dat boek is:
„Theologisch gezien staat in onze tijd
de vraag van Christus centraal: 'Wie
zeggen de mensen dat Ik ben?' " Ik
meen dat die indringende vraag inder-
daad heel hoog op de agenda van de
Kerk moet staan, wereldwijd! Is in
onze pluraal geworden samenleving
Christus inderdaad nog steeds 'de
enige Naam onder de hemel ons
gegeven waardoor wij moeten behou-
den worden'? Hoe prediken we het
unieke van Christus aan Moslims, Hin-
does, Boeddhisten en anderen? Gelo-
ven we zelf nog dat Hij absoluut uniek
is? Daarover hoop ik na te denken op
de Opbouw-dag van 23 maart. Het ligt
overigens in de bedoeling om niet
alleen maar 'theologisch' bezig te zijn,
maar de vraag te stellen: Wat is onze
eigen verankering in het geloof?

Pieter van Kampen

Ontvangen
boeken

Meint R. van den Berg,

Samenscholen tegen de wind.

(Gedichten)

95 blz., f 19,90 ISBN 9029713534

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Ds. C. Vonk, De Heidelberger Catechismus;

deel 11, zondag 32, 33, 34

31 blz., f 3,-

Uitg. A.C. de Vries, Graaf Florisstr. 53,

3117 PJ Schiedam

G.J. van Klinken,

Opvattingen in de Gereformeerde Kerken in
Nederland over het Jodendom 1896-1970
(diss.)

689 blz., f 95,- ISBN 9024261651

Uitg. Kok, Kampen

Co 't Hart, Vertrouwen dat God leidt.

(Gedichten)

63 blz., f 16,50 ISBN 9029713542

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

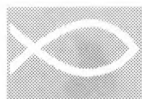
Jaarvergadering Persvereniging 'Opbouw'

De jaarlijkse algemene vergadering van de Gereformeerde Persvereniging
'Opbouw' zal D.V. dit jaar gehouden worden op:

zaterdag 23 maart 1996

in de Jeruzalemkkerk, Troosterlaan 65, Utrecht

aanvang 10.15 uur

Simson (2)

Mark Janssens, Baarn

De vorige keer ben ik geëindigd met de vraag of de tekst van het boek Richteren, zoals die voor ons ligt, is vastgesteld om ons de religieuze laag zo goed mogelijk voor te houden.

Vragen

Je kunt natuurlijk pal staan voor het zeg maar letterlijk nemen van het vertelde.

Tegelijk: welke troost zit hierin? Waarvoor staat de geschiedenis van Simson in de Bijbel, wat is de waarde ervan?

Want hoe je het wendt of keert, je kunt nogal wat vragen stellen bij diverse onderdelen.

Waarom bijvoorbeeld vertelt Simson niets aan zijn ouders wanneer hij een leeuw heeft gedood?

Waarom zwijgt hij over de herkomst van de honing, die hij later uit de leeuw haalt?

Simsons moeder is onvruchtbaar. Ze krijgt de belofte van een zoon, Simson, maar aan het eind lezen we dat zijn broers en het hele huis van zijn vader hem begraven.

En een andere vraag: wie laat zich zo inpakken door een vrouw als Simson door Delila?

Tot drie keer toe notabene ondervindt hij dat zij hem wil uitleveren aan de Filistijnen en toch verklapt hij daarna het geheim van z'n kracht. Dat is trouwens ook iets wonderlijks, dat dat geheim blijft, want we horen niet dat dat zou moeten.

Of de vraag waar zijn kracht zit. Alle commentaren haasten zich om te zeggen dat dat niet in z'n haar zit. Dat is alleen het uiterlijke kenmerk ervan dat God bij hem is, en wanneer het afgeschoren is, dat God van hem geweken is.

Het zal waar zijn, maar moet je dan zeggen dat wanneer zijn haar weer aangroeit – onbegrijpelijk trouwens, dat de Filistijnen, die zo magisch dachten, dat laten gebeuren –, dat de HEER langzaam maar zeker dichterbij hem komt?

Het zal waar zijn, het niet-magische, toch zegt Simson uiteindelijk tegen Delila: Als ik geschoren word, dan wijkt mijn kracht van mij.

En de verteller schrijft dat inderdaad de HEER van hem geweken is, wanneer zijn vlechten afgeschoren zijn.

De boodschap

Nogal eens worden de Filistijnen in de Bijbel aangeduid als 'onbesnedenen'. Bij Simson ook. Onbesneden, dat is niet een cultureel verschil, een onderscheid in gewoonte, maar een godsdienstig verschil, een geloofs-onderscheid.

Voor de Filistijn is alles één pot nat, voor de mensen van Gods volk niet.

Als het goed is tenminste. Ik geloof dat het met name hierom gaat bij Simson.

Zijn taak was het om Israël te herinneren aan zijn uniekheid. Niet zomaar een volk, een van de velen, maar een

---

**Ver-een-ig
mijn hart
om uw naam
te vrezen**

---

volk van God, een gemeente van de HEER! En dat hele verschil was overboord gezet, als het ware in de loop der jaren onbewust weggegooid, weggesleten.

Je mag, denk ik, de tijd van de Filistijnse overheersing een soort sekularisatie noemen, een ontkerstening. Israël had zich daarbij klaarblijkelijk neergelegd, maar God niet. Daarom Simson, daarom dat opzienbarende optreden van hem, wat je daarvan verder ook mag vinden. Dat komt vooral uit in het nazireeërschap van Simson, zijn aan God gewijd zijn. Lang haar symboliseerde strijdbaarheid.

Met lang haar gaf je te kennen dat de vijand er nog was. En daarmee wordt Simsons haardracht een oproep tot Gods volk om waakzaam te zijn. Je zou hem in de goede zin van het woord een provo kunnen noemen, een demonstrant, een profeet, een luis in de kerk-pels.

Om Gods volk maar wakker te schudden, te halen uit de verdoving door het Filistijnse, onbesneden gedachten-goed. De gedachte dat alles wel goed is, dat Gods volk niet apart moet zijn en zo.

En zeker, de kerk hoeft niet een apart

slag mensen te zijn in de zin van wereldvreemd, niet met beide benen op de grond staand. De kerk hoeft niet alles van de wereld af te keuren of negatief te beoordelen. Maar zou het kunnen zijn dat veel kerken vandaag, dat wij, daarin doorgeschoten zijn? Dat we ons bewust of onbewust zo laten beïnvloeden door andere stromingen, dat we daarin meegaan en ons niet meer weten te onderscheiden?

En zeker, dat is ook razend moeilijk.

En ik denk dat we nog verder moeten doorstoten.

De scheidslijn, om het zo te noemen, liep als het er op aankwam niet tussen de Filistijnen en Israël, of beter gezegd: niet alleen, maar door Israël zelf; en nog verder: door ieder mens. 't Is niet voor niets, dat een van de Psalmen ons laat zingen: Ver-een-ig mijn hart om uw naam te vrezen.

Maak mijn hart één.

Hartstikke moeilijk, zeker. Dat zie je ook wel heel sterk bij die wonderlijk Simson, met al z'n rare grappen en grollen.

En toch. Wat je ook van hem kunt zeggen – en nog eens: de Bijbel zelf is daarin niet geïnteresseerd –, hij heeft Israël en de schrijver van deze geschiedenis wellicht ook ons, aan het denken willen zetten over wie wij zijn en op wie wij ons oriënteren.

*Vader in de hemel,
dat wij niet beschamen
Jezus Christus onze Heer.*

Begraven in beloftegrond

Het verhaal eindigt met de begrafenis van Simson door zijn familie. Na zijn dood werd hij door hen gehaald en meegenomen naar Israëlitisch land. Dat wil zeggen: hij werd begraven in beloftegrond.

Ik vermoed dat de auteur ons zo laat merken: wat je ook van Simson kunt denken, en hoe vreemd hij ook te werk is gegaan wellicht, en wat voor onvoldoende je hem misschien kunt geven als verlosser, hij mag delen in de beloften van God, waarvan het land een onderpand was.

Hij mag ook daarin delen, want je deelt in Gods beloften niet omdat je het zelf altijd zo goed doet, zelf een verlosser bent, maar omdat je een goede God hebt, omdat Hij in onze onvruchtbare wereld een echte Verlosser gaf.

Geloof in Christus en euthanasie (1)

J.M. Mudde, Enschede

Vorig jaar besteedde NOVA ruime aandacht aan het onderwerp euthanasie. Ook het verlangen naar euthanasie vanwege ouderdomsmoeite kwam aan de orde. Enkele oude vrouwen werden aan het woord gelaten. In dat gesprek werd pijnlijk duidelijk hoe groot de last van het leven voor hen was. Gesproken werd over de eenzaamheid vanwege het wegvallen van geliefden, over het kleiner worden van gezichtsvermogen, verminderd gehoor, gebrek aan mobiliteit, incontinentie, pijnlijke chronische ziekten. Gevraagd werd hoe de vrouwen over euthanasie dachten. Stuk voor stuk spraken zij zich uit voor de mogelijkheid een zachte dood te kunnen sterven. Een vrouw, die door blindheid en doofheid ernstig in haar levensgeluk was aangetast, had reeds om euthanasie verzocht. Een ander had vast laten leggen, dat zij euthanasie zou krijgen, zodra zij afhankelijk van verpleegkundige hulp zou worden.

Bejaarden vragen om euthanasie, maar ook aids- en kankerpatiënten, die de afbraak van hun lichaam niet langer kunnen of willen dragen, ook psychische patiënten, die geen andere uitweg zien, ook ouders die het laten lijden van hun ernstig defecte, te vroeg geboren kind niet langer kunnen verantwoorden.

Achtergrond

Algemeen wordt er een oorzakelijk verband gelegd tussen deze roep om euthanasie en de mogelijkheden van de moderne medische wetenschap. Onze levensverwachting mocht enorm toenemen, maar tegelijk kan het moment waarop de dood intreedt bijna eindeloos opgerekt worden. De Haarlemse psychiater B.E. Chabot noemt de ontdekking van de penicilline het markeringspunt van deze ontwikkeling. Hij schreef: „Bejaarden, kanker- en aids-patiënten sterven in meerderheid na een langdurig ziekbed, waarin sneldodende oorzaken zoals longontsteking, hartinfarct,

hersenvloeding, of ziekten van andere vitale organen veelal omgebogen kunnen worden tot jaren verder leven met dezelfde, of meer handicaps. Dat was vijftig jaar geleden anders. Wie destijds kanker had of oud was en getroffen werd door een van de snelle doders, kon erop rekenen binnen enkele dagen uit zijn lijden verlost te zijn.”¹ Dat deze voorstelling van zaken minimaal een kern van waarheid bevat, wil ik op geen enkele manier in twijfel trekken. En evenmin dat er hierdoor onontkoombaar uiterst moeilijke dilemma's en vragen, waarmee we vroeger zo niet geconfronteerd werden, op ons afkomen. We hoeven alleen maar te denken aan de bezinning die vorig jaar in *Opbouw* gevoerd werd i.v.m. het levensverlengend handelen bij pasgeborenen². Of je nu gelovig bent of niet, christen of niet-christen, allemaal hebben of krijgen we direct of indirect, vroeg of laat te maken met onvoorstelbaar moeilijke beslissingen die genomen moeten worden. Ook al ben je – zoals ook ik – van mening, dat het werkelijk verschil maakt of je een mens laat sterven door een behandeling te staken of door een behandeling uit te voeren³, dan nog rijst de vraag naar de *criteria* die je hebt om die beslissing te nemen.

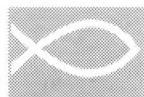
Niet het complete beeld

Toch geloof ik niet dat de opkomst van euthanasie uitsluitend een gevolg is van *technische* ontwikkelingen. Letten op de moeite van de ouderdom, bijvoorbeeld, dan geloof ik niet dat de last van de ouderdom – en die is groot – nu op zich zwaarder is dan vroeger. Door de sterk gestegen levensverwachting is het probleem wel vanuit *quantitatief* oogpunt toegenomen, maar niet vanuit *qualitatief* oogpunt. Slaan we de Bijbel op, nu even alleen als bron van kennis van het verleden, dan blijkt de moeite van de ouderdom van alle tijden te zijn. Ook toen konden mensen oud, tot zeer oud worden. Psalm 90 meldt, klaarblijkelijk een feit constaterend: „De dagen onzer jaren, daarin zijn zeventig jaren, en, indien wij sterk zijn, *tachtig* jaren.” Ongetwijfeld werden er in die tijd *minder* mensen tachtig dan tegenwoordig, maar het moeten er nog genoeg geweest zijn. Van de hogepriester Eli lezen we: Eli nu was *achtennegentig* jaar oud en zijn ogen stonden star,

zodat hij niet meer kon zien (1 Sam. 4:15). En van de profetes Hanna weten we, dat zij ongeveer *vierentachtig* jaar oud was (Luk. 2:37). En hoe onnoemelijk zwaar de last van de ouderdom ook toen was, wordt geschetst in een van de meest aangrijpende tekeningen van de ouderdom die de wereldliteratuur kent, Pred. 12:1-7; ... op de dag dat de wachters van het huis beven en de sterke mannen zich krommen, en de maalsters ophouden omdat haar aantal gering geworden is, en zij die uit de vensters zien hun glans verliezen, en de deuren naar de straat gesloten worden; als het geluid van de molen verzwakt, en de stem hoog wordt als die van een vogel en alle tonen gedempt worden; op de dag dat men ook vreest voor de hoogte, en er verschrikkingen op de weg zijn, de amandelboom bloeit, de sprinkhaan zich voortsleept en de kapperbes niet meer helpt.... Ook toen zei men van deze dagen: *Ik heb daarin geen behagen* (12:1). Ook komen we via de Schriften in aanraking met slopende ziekten, waaraan mensen uitzichtsloos lijden. Een man is zo volstrekt verlamd, dat hij door vier vrienden gedragen moet worden. Een vrouw lijdt al jaren aan bloedvloeingen en is ten gevolge daarvan in een totaal isolement terecht gekomen. En hoezeer ook toen de mensen geleden hebben onder hun ziekte of handicap moge blijken uit het wanhopige geroep van Bartimeüs: Zoon van David, heb medelijden met mij!! Wanneer we deze tekeningen van de hoogbejaarde en ernstig lijdende mens op ons in laten werken, moeten we wel tot de conclusie komen dat het verhaal van Chabot, als zou het verschil tussen toen en nu *vooral* de afwezigheid van 'snelle doders' zijn, niet compleet is. De opkomst van euthanasie in onze samenleving laat zich er slechts ten dele uit verklaren. Niet de mate waarin wij lijden is veranderd, die kon vroeger net zo groot zijn, niet de *beleving* van het lijden is veranderd, die was zeker zo intens, maar de *omgang* met het lijden. Aan de wens tot euthanasie gaat een bepaalde omgang met het lijden vooraf.

Religieuze oorzaak

Het is in dit verband, dat ik iets wil vertellen over de wijze waarop een hoogbejaarde vrouw – ze werd ouder dan de

hogepriester Eli – haar last droeg. Het bovenstaande fragment van Pred. 12:3-7 was in haar helemaal bewaarheid geworden. Uiterst breekbaar was ze geworden, om haar botten zat meer vel dan vlees. Haar gezichtsvermogen was zo achteruitgegaan, dat ze bijna blind was, horen deed ze haast niet meer. Haar kamertje in het bejaardentehuis kwam ze vrijwel niet meer uit. Ze leed aan kanker. Heel langzaam doofde haar levensvlam uit. En toch aanvaardde zij de last van de ouderdom, niet gelaten of klagerig, maar eenvoudig en geduldig. „Ik heb hier niet om gevraagd”, zei ze, „van mij hoeft het ook niet, maar ook dit gaat niet buiten de HEERE om.” Ik mocht haar pastor zijn. Ook zou ik iets kunnen vertellen van een broeder die ik heb leren kennen en wiens lichaam stukje bij beetje door de kanker gesloopt werd, maar die – zolang hij leefde – de HERE bleef bezingen in zijn lied, ook toen hij geen stem meer had om te zingen. Wat me bij deze broeder en zuster ontzettend heeft getroffen – en het treft me keer op keer dat ik het mee mag maken, ook bij vele anderen – is de kracht van het geloof, en ook het wonder van Gods nabijheid in het lijden. Mensen kunnen, na soms heel veel strijd, een vrede ontvangen, die het verstand te boven gaat. Het is een vrede waarvan ik hoop en bid dat ik hem ontvangen mag mocht het ooit zover komen. Maar waar het

me in dit verband om gaat, is dat de opkomst van euthanasie niet alleen een medische, maar ook een religieuze oorzaak heeft. Er ligt ook een verband met het verdwijnen van het geloofsperspectief, ja, het niet meer in geloof kunnen teruggaan op de HERE.

Psalm 23

De vragen waar iemand in zijn lijden mee te maken krijgt, zijn als machten waarmee hij geconfronteerd wordt. Waaraan ontleen ik mijn waardigheid als de aftakeling en de ontlustering van mijn lichaam compleet is? Waaraan ontleent mijn leven zijn zin, als ik nergens toe in staat en alleen maar mezelf en anderen tot een last ben? Hoe kan ik het ooit opbrengen om de weg van het lijden te gaan? Waarom zou ik mijn lot niet in eigen hand nemen wanneer ik mijn lijdensweg niet (langer) kan of wil volbrengen? De moeite die achter deze vragen schuilgaat komt op gelovigen niet minder fel, scherp en pijnlijk af dan op niet-gelovigen. Maar door het geloof kan de omgang met de machten gaan verschillen. Al is het alleen maar vanwege Psalm 23, de HERE is mijn Herder. „Zelfs al ga ik door een dal van diepe duisternis, ik vrees geen kwaad, want Gij zijt bij mij.” Het maakt verschil of je zo'n woord voor ogen hebt of niet. Het maakt verschil, zelfs als je het je nog niet eigen hebt kunnen maken, maar desondanks als richtpunt voor je

hebt. Met dat ik dit schrijf beseft ik, dat een arts, een jurist, een wetgever weinig met deze analyse kan. Je kunt hier in onze samenleving geen politiek mee bedrijven. Maar voor wie geloven kan het misschien een stimulans zijn, om verder na te speuren wat de betekenis van het christelijk geloof kan zijn voor de omgang met het lijden. Vanuit het geloof in Jezus Christus en die gekruisigd hoop ik dat een volgende keer te doen.

Noten

1. Trouw, 14 januari 1996, pag. 19. Ook ds. H. de Jong is deze opvatting toegedaan, zie Opbouw jrg. 38 no. 13, pag. 237.
2. Dr. H. Wierenga schreef een viertal artikelen over levensbeëindigend handelen bij pasgeborenen (Opbouw, 39e jrg. no. 6-9), waarop door een drietal scribenten gereageerd werd (Opbouw, 39e jrg. no. 10-12, waarna dr. H. Wierenga een afsluitend artikel schreef (Opbouw, 39e jrg. no. 13).
3. Twee punten van bovengenoemde gedachtenwisseling in Opbouw hebben een blijvende indruk op me gemaakt: ten eerste, dat alle scribenten het erover eens waren, dat te vroeg geboren kinderen niet ongeacht de consequenties behandeld moeten blijven worden. Ten tweede een – later niet door dr. H. Wierenga besproken – opmerking van prof. Knol, die stelde: „Ik blijf volhouden dat er in religieus en ethisch opzicht een principieel verschil is tussen het staken van een behandeling en het beëindigen van het leven door een behandeling.” (no. 12, pag. 234)

Pastorale notities

Eye-opener

„Je zult moeten worden afgebroken, wil je weer opgebouwd worden!” Ik keek naar z'n ogen, hoe ze zich langzaam vulden met tranen. Was dat dezelfde man, die zo joviaal over kwam bij de jongeren? Altijd in voor een geintje? Ze liepen met hem weg.

En nu zat hij daar bij me. Hij was tegen het leven opgelopen. Tegen de onvolmaaktheid daarvan. In z'n eigen gezin merkte hij dat: Hoe de kinderen elkaar soms jenden. Op de school waar hij werkte: Hoe collega's elkaar volslagen negeerden. Hij merkte het ook bij zichzelf: Idealen, die niet verwezenlijkt werden. Wat frustreerde hem dit alles!

Hij had op alle mogelijke manieren

geprobeerd om er iets goeds van te maken.

Maar hij voelde zich als de baron Von Münchhausen, die probeerde zichzelf aan z'n eigen haren uit het moeras te trekken.

Zo had ik hem ook altijd gezien: Iemand die het wel klaarde. Eén, die z'n schouders fluitend onder een zwaar rotsblok zette: 'Ik zál!' En het gebeurde! Het blok kwam van z'n plaats.

Maar nu was hij moe. Geestelijk moe. De laatste drup benzine was opgebruikt. Toen vertelde ik hem van het beeld, dat de Chinees Watchman Nee gebruikte: Een drenkeling, die op twee manieren gered kan worden.

Je laat hem net zo lang worstelen, tot hij geen kracht meer heeft en hij vleugellam z'n armen en benen laat hangen.

Of je geeft hem een dreun op z'n hoofd, zodat hij bewusteloos raakt. Dan alleen kan hij gered worden.

„Je zult helemaal afgebroken moeten worden, wil je weer opgebouwd worden!”

Het was voor hem een eye-opener. Zo zei hij dat. En toen hij dat zei, lichtten z'n ogen op.

Het verloor hem van krampachtigheid. Hij hoefde de rotsen van volmaaktheid niet zelf meer te verplaatsen. Christus had het al voor hem gedaan.

W.J. van der Linde, Barneveld

Over Palmwijn, Kinderen

Boekenweek 1996

J.J. Lakerveld, Emmeloord

Of ik al beweerde dat Opbouw waarschijnlijk beter gelezen werd dan veel bladen met hoge oplagecijfers, het mocht niet baten: de dame aan de andere kant bleef onvermurwbaar: Opbouw is een te onaanzienlijk blaadje (nota bene!); we kregen geen recensie-exemplaar van het boekenweekgeschenk. En dus moesten we op een slinkse manier er één zien te bemachtigen. Dat is gelukt, maar wel op een zodanig tijdstip dat een indringende bespreking niet meer mogelijk is. Trouwens, het is een geschenk en een gegeven paard....

Palmwijn

Het boekje heet Palmwijn en is geschreven door Adriaan van Dis, die het afgelopen jaar de publieksprijs van Trouw en de Vlaamse Gouden Uil kreeg voor zijn autobiografische roman Indische Duinen. Palmwijn is een andersoortig boek; het past meer in de reeks reisboeken die Van Dis schreef, zoals Het beloofde land en In Afrika. Hoofdfiguur is Susan Courtland. Ze is een Amerikaanse die na de tragische dood van haar zoon en haar man vanuit een leegte is gaan zwerven; door Afrika, „omdat ze Afrikanen niet begrijpt”. Zo komt ze terecht op het eiland waar de verhaalgebeurtenissen plaats vinden.

Het eiland maakt deel uit van een staat op het vasteland en wordt door 'de hoofdstad' geregeerd. De centrale overheid beschouwt het eiland als een brandhaard van het verzet want veel opstandelingen die vechten voor een onafhankelijk zuiden zijn er naar toe gevlucht. Een deel van hen is ondergedoken, een deel zit in de overvolle gevangenissen. De hoofdstad heeft haar vangnet over het eiland uitgebreid en snijdt zo nu en dan de toevoer van voedsel en brandstof af. Er heerst armoede; er zijn weinig bronnen van bestaan.

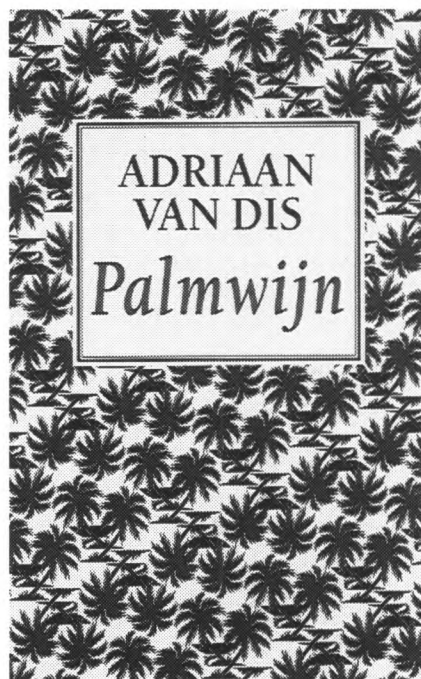
In die situatie komt Susan terecht en zo wordt ze geconfronteerd met de problemen van ontwikkelingslanden. Daarmee is ook het thema van het boek gegeven: Welke houding moet je

als westerling aannemen tegenover derde-wereldlanden? Op welke wijze help je ze echt? Susan toont meeleven en geeft rechtstreekse hulp.

Tegenover zich vindt ze William, een milieu-activist, die vanuit zijn ideaal zich ervoor inzet Afrika te behoeden voor de verslonzing en milieuvervuiling van de westerse wereld, hij vecht voor het behoud van de natuur en de tradities, wat dan wel betekent dat hij de Afrikanen veroordeelt tot een primitief leven: geen koelkasten, geen waspoeder, geen vliegenspray.

Als Susan met de wat verlopen oud-koloniaal Diller in contact komt en met hem een relatie aangaat, stuit ze op nog weer een andere opvatting: je moet je niet met de bevolking bemoeien. „Grijp niet in, we hebben al te veel verpest. Ons medeleven kan veel ellende veroorzaken. We willen iedereen in leven houden zonder de overlevenden een toekomst te kunnen bieden.”

Diller kan Susan niet overtuigen. Ze gaat op haar eigen manier te werk, trekt zich het ellendige lot van bewoners en vluchtelingen aan. Een groep arbeiders die door hun bazen in een container opgesloten worden op het heetst van de dag redt ze van de verstikkingsdood. Na een geslaagde gevangenisopstand verbergt ze de separatisten in haar huis en zorgt ze dat ze van het eiland kunnen ontsnappen.

pen. Wat anders afloopt dan je hoopt, maar uiteindelijk toch nog een positief effect heeft.

Dat laatste komt je als lezer te weten van een internationaal waarnemer die op zijn manier de problemen aanpakt.

Het doet misschien allemaal wat 'bedacht' aan en de karaktertekening is te oppervlakkig, maar het verhaal bevat genoeg boeiende momenten en ontroerende taferelen om de aandacht gevangen te houden.

Je krijgt een duidelijk beeld van het leven op het Afrikaanse eiland waar het dagelijks ritme wordt bepaald door de gebedstijden; en de auto de ezelskar nog niet heeft verdrongen. Waar de hitte verzengend is en de stank ondraaglijk.

Er zijn wel eens minder aantrekkelijke boekenweekgeschenken geweest. Tot en met 23 maart gratis bij aankoop van een boek van minimaal f 19,50.

Kinderen

Niet gratis, maar wel een koopje is de poëzie-bloemlezing Kinderen. Willem Wilmink bracht hierin ruim honderd gedichten over kinderen bijeen. Het is een leuke, originele verzameling geworden met naast heel bekende gedichten prachtige ontdekkingen. De bundel bevat anonieme gedichten uit de middeleeuwen, maar ook recente van Lévi Weemoedt en Jan Eijkelboom; gedichten van hoog literair niveau naast versjes van Jules de Corte en Kees Stip; Willem de Mérode figureert er naast Annie M.G. Schmidt. Wilmink heeft ze gegroepeerd rond elf thema's als Het dagelijks bedrijf van kinderen, Kinderen die doodgaan, Opvoeding in de Heer.

Wat de bundel bijzonder maakt is, dat Wilmink bij de meeste gedichten een zeer persoonlijk commentaartje levert. Vaak geeft hij daarin aan waarom hij een bepaald gedicht gekozen heeft of wat hem erin aantrekt. Soms vertelt hij een persoonlijke herinnering bij een gedicht of legt hij in een paar zinnen een moeilijke passage uit. Een keer zelfs gaat hij in discussie met Nijhoff-wetenschappers. Als een gids in een museum neemt hij je als het ware bij de hand en leidt je langs zijn gedichtenverzameling. Op een zeer plezierige manier. Leuk. Boeiend.

(Ooievaar-pocket; f 10,-)

Ontmoetingsdag

Ontmoetingsdag – Veluwehal – Barneveld
13 april 1996 van 10.15 uur – 16.00 uur

Weg van

de kerk

Dat is het thema van de komende Ontmoetingsdag die Deo Volente gehouden zal worden op 13 april a.s. in Barneveld.

Een thema dat onze aandacht richt op onze afhankelijkheid van de Heer van de Kerk, de wereldwijde gemeente van Christus.

Deze Heer zal ook op deze 11e ontmoetingsdag van de Nederlands Gereformeerde Kerken het centrum zijn waar alles om draait.

Juist in onze tijd, waarin de kerkelijke verdeeldheid en de massale afval zo schrijnend zichtbaar wordt in onze samenleving, wil deze Heer op zo'n dag Zijn arm om je schouder leggen. Want zo mag je toch eigenlijk deze 'traditionele' ontmoetingen wel zien en ervaren. In de ontmoeting met de vele andere broeders en zusters, mogen we de bemoediging van onze oudste

Broeder beleven. Dat is iedere keer weer het uitgangspunt van de werkgroep die deze dagen organiseert: de ontmoeting zal moeten worden omgezet in een inspiratie voor morgen en de dagen ná morgen. Het zal een dag moeten worden waar je, als gelovige, naar uitzielt en naar toeleeft. Niet alleen als volwassene, maar vooral ook als jongere. De toekomst van de kerk, van de gemeente van Christus, is veilig gesteld door de Here Jezus Zelf. De wereld en de satan kunnen haar niet overweldigen, hoe ze ook hun best doen. Want Christus is Overwinnaar! En daarom is er een toekomst voor de gemeente en is het zo geweldig om bij die gemeente te horen. De samenleving, waar wij deel van uitmaken, geeft ons niet veel reden tot vreugde of optimisme. Reden voor ons om deze samenleving iets te laten zien en te horen van de liefde van God. Die liefde mogen we niet reserveren voor onszelf, maar

moet worden doorgegeven aan hen die Hem nog niet kennen. We zijn immers geroepen om lichtdragers te zijn namens Hem. Bij die opdracht kun je eigenlijk niet zonder de ander, al was het alleen maar om te ervaren dat die ander ook niet zonder jou kan om te kunnen blijven binnen de lichtkring van Gods genade. Binnen de invloedssfeer van Gods verbond met ons.

Op deze 11e Ontmoetingsdag zal het ook gaan om 'de Kerk'. Om dat 'wat van de Heer is.' Daarmee wordt natuurlijk niet het gebouw bedoeld, maar de mensen die elkaar in en rond dit gebouw ontmoeten: de gemeente van de Here Jezus Christus.

De 'kerk' is geen uitvinding van mensen, maar is van God Zelf. Maar hoe ga je daar nu mee om? Wat wil en mag de kerk voor jou betekenen en wat beteken jij voor de kerk? Het antwoord op deze en op nog veel andere vragen meer misschien, hopen we op 13 april a.s. in Barneveld te krijgen. Zowel in het hoofdprogramma als in de keuzeprogramma's tijdens de lange pauze zal het thema van deze dag worden toegelicht en uitgewerkt op verschillende manieren.

'Weg van de kerk'

Een thema met veel invalshoeken door z'n dubbele betekenis. Maar of er ook meer dan één antwoord mogelijk is....? Kom luisteren en meedoen!

Vanzelfsprekend gaan we ook veel zingen met elkaar. Zingen tot eer van God. Psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, waaronder het lied van de dag. Lieder waarin de grote daden van de HERE zullen worden bezongen en beleden.

Voor de kinderen is er natuurlijk een eigen programma dat er weer veelbelovend uitziet. De allerkleinsten zullen worden opgevangen in een crèche. Zoals u ziet zijn eventuele belemmering om te komen al voor u weggelaten. We hopen dan ook dat we elkaar in Barneveld opnieuw of voor het eerst mogen ontmoeten tot wederzijdse opbouw en bemoediging. Een arm om je schouder van onze Heer. Graag tot ziens op 13 april!

Namens de werkgroep,

ds. G. Haveman

Hoofdprogramma

Inleiding op het thema van deze ontmoetingsdag:
'(De) weg van de kerk'

Visie voor de toekomst?

R.R. Ganzevoort

Men hoeft maar een enkel boek of artikel te lezen, een zondagmiddag-dienst bij te wonen, of het bij iemand te vragen die langer dan 15 jaar meedraait in de kerk. De conclusie is bijna op voorhand duidelijk: het gaat niet goed met de kerk. Aan alle kanten zie je de leegloop plaatsvinden. Op de een of andere manier lijkt het wel of we als kerken niet in staat zijn aan te geven hoe het geloof in de Here Jezus Christus van belang kan zijn voor mensen van onze tijd.

Sommigen zitten met de handen in het haar, misschien dat er zelfs wel eens een slapeloze nacht uit voortkomt, al ben ik bang dat we zo afgestompt zijn geraakt, dat het ons te weinig doet dan dat we er onze nachtrust om zouden verliezen. Anderen zijn krampachtig bezig met het zoveelste trucje of techniekje om de jeugd (alsof alleen zij het zouden zijn die vertrekken!) vast te houden of terug te krijgen.

Diagnose

En wij? Wij Nederlands Gereformeerden lijken tot nu toe de dans enigszins te ontspringen. Tot nu toe blijft ons ledental vrij stabiel, zo rond de dertig-duizend. In gesprekken die ik daarover wel eens heb, worden als redenen genoemd de bijbelgetrouwe prediking en de positieve sfeer. Dat zou kunnen, maar ik ben bang dat er op zijn minst ook andere factoren zijn. Wie de cijfers bekijkt, bijvoorbeeld met het commentaar van ds. Storms in het informatieboekje van 1995, die ziet dat dat voor een belangrijk deel komt doordat we een geboorte-overschot hebben, waarmee de onttrekkingen worden gecompenseerd. Niet echt een reden om de toekomst zonnig tegemoet te zien. We zullen in onze kerken wel wat langer dan in andere kerken gelijk blijven in aantal, maar dat is niet direct door onze geestelijke rijkdom. Daar komt nog iets bij. Onze kerken bestaan nu bijna dertig jaar. Dat betekent – in grove lijnen – dat de kinderen die nu geboren worden door ouders worden opgevoed die zelf van meet af aan Nederlands Gereformeerd waren. Tot nu toe waren de ouders

persoonlijk betrokken bij de laatste scheuring, en hebben ze toen een duidelijke keuze moeten maken. De leden van toen, de opvoeders van toen, stonden bewust voor een bepaalde zaak en een bepaalde keus. In de nabije toekomst krijgen we te maken met de tweede generatie-problematiek: jong-volwassenen die niet anders weten dan dat ze NG zijn, en die ook aan hun kinderen wellicht minder bewust en minder radicaal dit geloof en deze kerk zullen voorhouden. We moeten er dan ook volgens mij op rekenen dat ons veilige ledental in de komende jaren minder stabiel zal blijken.

Behandeling

Wat doen we er aan? Wat willen we er mee? Wie de stemming peilt krijgt geheel tegenstrijdige meningen te horen. Dat varieert van een uiterst conservatisme (vasthouden en bewaren van de klassieke leer, vormen en gebruiken), tot een grote openheid voor vernieuwingen (waar soms ook een gevaarlijke mate van geestelijke vrijblijvendheid in zit). De felheid waarmee deze broeders en zusters elkaar bij tijden bestoken maakt duidelijk hoe zeer het ons aan het hart kan gaan, dat we wat voor ons wezenlijk is niet kunnen overbrengen aan onze kinderen of mensen om ons heen. Dat soms (te) scherpe woorden worden gebruikt is triest, maar geen reden elkaar los te laten. We staan samen voor de levensgrote vraag hoe we verder moeten. Het proces, waarin we zoeken naar een goede richting kan op verschillende manieren aan de orde worden gesteld. In dit artikelje kies ik er twee: management en geestelijke verdieping. In handboeken voor managers wordt vaak aandacht besteed aan de vraag in welke fase van de levensloop een bedrijf of organisatie zich bevindt. Het maakt heel wat uit of dat de eerste pioniersfase is, waarin de markt wordt verkend, de explosieve groeifase, waarin de markt wordt veroverd, een fase van evenwicht, van terugloop, of van afsterven. Afhankelijk daarvan worden andere vragen gesteld en andere doelen bepaald. Voor de fase waarin wij ons bevinden, die op de overgang van sta-

biel evenwicht naar terugloop ligt, komt de fundamentele vraag aan de orde wat nu eigenlijk het bestaansrecht is van de Nederlands Gereformeerde Kerken, zowel landelijk als ter plaatse. (Ten overvloede: de vraag wordt zo dadelijk nog eens theologisch aan de orde gesteld, hier bespreken we het eerst in het menselijke vlak.) In management-termen: wat is het 'mission statement' van onze kerk? Hebben we helder voor ogen wat onze plaats is temidden van andere kerken, wat het eigene is, waar we de moeite voor doen om in het brede spectrum van kerkelijk Nederland een zelfstandige positie in te nemen? En fundamentele nog: hebben we een helder antwoord op de vraag of (en zo ja: wat) we in deze maatschappij te bieden hebben? Laat ik het maar eens duidelijk stellen: volgens mij hebben we geen antwoord op deze vragen. Niet alleen hebben we niet geleerd om ze in deze termen te stellen, er bestaat onder ons een koudwater-vrees om zo doelgericht en beleidsmatig ons kerk-zijn te doordenken. We zwabberen en dobberen. Dat hoort ook een beetje bij onze achtergrond en geschiedenis, waar een aversie tegen al te duidelijke structuren, en een zoeken naar een evenwicht tussen orthodox en modern en tussen reformatorisch en evangelisch aan de ene kant de kracht van de Nederlands Gereformeerde kerken kan zijn, maar aan de andere kant ook onze zwakte kan worden.

Het antwoord op deze vragen moet mijns inziens vooral gezocht worden in een geestelijke verdieping. Aantrekkingskracht heeft de kerk in de geschiedenis alleen gehad waar het duidelijk zichtbaar werd dat het leven in de relatie met de HERE een positieve uitwerking heeft op het alledaagse leven. Als anderen zien dat de gemeente leeft in en vanuit de directe ontmoeting met de Here Jezus Christus, daar haar bestaansrecht aan ontleent, en daaruit haar doel en richting bepaalt, dan kan het gebeuren dat men gaat beseffen dat dit geloof de moeite waard is. Dan kunnen mensen gaan zoeken naar de betekenis van het geloof in de Here God. Dan zou er sprake kunnen zijn van bekering.

Ik formuleer het maar heel voorzichtig. Het gaat immers niet om een succesformule, maar om een levenshouding. Ik weet dat velen onder ons dat voor zichzelf ook inderdaad zo ervaren. Er is in onze kerken bij velen sprake van een eerlijk, oprecht en doorleefd geloof, waaruit ook voor het dagelijks leven consequenties worden getrokken. Daar wil ik niets aan afdoen. En toch denk ik dat het grote gevaar van afkalving en leegloop ook ons raakt, omdat we niet in staat zijn dat geloof, die levenshouding zo vorm te geven en uit te dragen dat anderen er warm van worden. Hoe levend en dynamisch ons geloof ook mag zijn, voor de buitenstaander zijn we een traditionalistisch clubje, waar zondag aan zondag dezelfde oude koeien uit de sloot worden gehaald.

Hoe dan wel?

Hoe brengen we daar dan verandering in? Volgens mij niet door een goede preek alleen. Hoe belangrijk ook de verkondiging is, ik geloof niet dat daar het probleem ligt. Elke voorganger laat wel eens een steek vallen, maar persoonlijk ben ik er van overtuigd dat er in onze kerken schriftuurlijk, persoonlijk en praktisch gepreikt wordt (al zal dat de ene keer heus wel iets meer zijn dan de andere keer). Een nieuw preek-offensief verandert niet zoveel aan de situatie.

Naar mijn gevoel komt het er op aan dat we ons grondig bezinnen op ons beleid. Waartoe zijn we kerk in deze wereld? Wat vraagt de huidige cultuur aan vormen? Wat hebben we precies te bieden, en welke doelgroep hebben we op het oog? Zou het mogelijk zijn om kerk te zijn voor de wereld, om zo gericht te zijn op mensen die Jezus niet kennen, dat ze Hem bij ons kunnen leren kennen? Zouden we iets van bijvoorbeeld Willow Creek kunnen leren, waar men doelbewust, beleidsmatig, en diep-geestelijk gestalte geeft aan de roeping om buitenkerkelijken/ongelovigen in contact te brengen met het evangelie?

Of, en daar ligt misschien de belangrijkste vraag: willen we dat helemaal niet? Hebben we geen visie meer voor de verkondiging van het evangelie in een duistere wereld? Beperken we onze roeping tot de ondersteuning van zendelingen die ver weg de goede boodschap brengen? Dat is wezenlijk, maar het kon wel eens een alibi zijn. Als we erkennen dat de zendingsopdracht fundamenteel is voor het gemeente-zijn, wordt het dan geen tijd om ons eigen gemeente-zijn daarop te

doordenken? Zijn onze erediensten toegankelijk voor buitenstaanders? Begrijpen ze er iets van? Zijn onze verenigingen en activiteiten open voor gasten? Durft u nog een 'heiden' mee te nemen?

Als we op dergelijke vragen negatief moeten antwoorden, dan wordt het tijd ons te bezinnen op de vraag of Jezus Christus werkelijk zo belangrijk voor ons is. Dan wordt het tijd ons te bekeren tot Hem, die kwam om ons te redden, en niet alleen ons, maar de hele wereld. Dan wordt het tijd ons toe te

wijden aan de zaak van zijn Koninkrijk. Het gaat niet om een oordeel over personen of gemeenten. Het gaat om een vraag aan ons allemaal. Een vraag voor gemeenteleden en voor kerkeraden en predikanten. Het gaat om een vraag naar de kern van de zaak: Wie is de HERE voor ons? Hoe krijgt dat gestalte in onze levens en in onze gemeenten? Christenen werden in de eerste eeuw wel "mensen van de weg" genoemd. Die vraag komt op de ontmoetingsdag aan de orde: welke weg dan? En hoe gaan we die weg?

Samenzang

Een belangrijk gebeuren op elke ontmoetingsdag is het samen zingen. De keuze van de liederen vraagt elke keer weer veel aandacht van Harry van der Veen, de beroepsmusicus uit de werkgroep. Iedere ontmoetingsdag opnieuw zorgt hij, samen met Johan Klein voor een themaliëd. Hieronder zijn commentaar op alles wat er gezongen wordt.

Alleen Uw liefde brengt ons bij elkaar

Dat is de aanhef van het lied van de dag van Johan Klein en ondergetekende. Het cement van de gemeente is de liefde van Christus. Hij heeft voor haar gebeden, geworsteld en geleden. De keuze voor de gemeente is de keuze voor de toekomst, waar ieder lid zich naar uit mag strekken. Om onze Heer hebben wij de gemeente lief! Dit is de korte inhoud van de vier strofen die het lied rijk is.

Deze keer heeft het een refrein meegerekregen, waarin alles wordt samengevat: 'Heer Jezus, ik wil nooit meer bij U weg'. Als je bij Hem hoort, hoor je bij Zijn gemeente. De melodie sluit direct bij de tekst aan. De sleutelwoorden: Uw liefde, U, Heer Jezus, Woorden, gemeente hebben accent gekregen. De verzen hebben een wat rustiger verloop dan het uitbundige refrein. Wat de melodie betreft staan ze toch heel dicht bij elkaar. Het aanleren van het lied van de dag zal waarschijnlijk niet veel moeilijkheden opleveren, omdat de melodie goed in 't gehoor ligt.

Met de psalmen 84 en 133 voelen wij ons verbonden met de God van Israël,

met de plaatsen waar het volk God ontmoette: samen optrekken, samen wonen, de zegen van de Heer ervaren. Daar woont Hij zelf en wordt Zijn heil verkregen. Gezangen en andere liederen, waarin over de kerk gezongen wordt, zijn natuurlijk heel dominant aanwezig op de ontmoetingsdag. Ik noem ze u. Gezang 303 spreekt over de bruid van zijn verbond. In gezang 304 gaat het o.a. over de Heilige Geest die Gods kerk zijn heilgeheimen doet weten. Met gezang 308 zingen we: „één broederschap rust in Zijn troost”.

Maar we nemen ook het gebed op de lippen met gezang 312: „Behoed uw kerk”, en „blijf door Uw trouw ons zwak geloof beschamen”. Een korte weergave van gezang 320 is: Brengt de stenen bij elkaar voor de bouw van Christus' kerk. God wil met ons samen wonen.

Gezang 481 wil ons inprenten ons bewust te zijn van Gods Vaderliefde en dat wij ons aan Zijn liefde geven. Kinderen horen bij Gods kerk. Niemand mag ze hind'ren. Daarom zingen we: „Laat de kind'ren tot Mij komen”. Het gebed neemt in de midagbijeenkomst een belangrijke plaats in. Gezang 313 zal in dit geheel een plaats krijgen. Het lied is op zichzelf al een gebed: „Laat Uw heerlijkheid zien, opdat wij U trouw ter beschikking staan. Erbarm U, Heer!”

Het volle heil in Christus bezingen we in het slotlied, gezang 476. Geslachten loven God. Wij mogen met al Gods kinderen op aarde de wederkomst van de Levensvorst zingend verwachten!

Harry van der Veen

Middagbijeenkoms

De slotbijeenkoms aan het eind van de dag in de grote hal wordt bijgewoond door volwassenen, jongeren en (voor een gedeelte) de kinderen.

Ds. R.R. Ganzevoort zal nog even

ingaan op het ochtendprogramma en de kinderen zullen laten zien en horen waar zij mee bezig zijn geweest.

Verder willen we nadruk leggen op

opwekking en bemoediging: we zingen een aantal praiseliederen onder leiding van Hodia en het afsluitende gebed zal uitgesproken worden door jong en oud.

Kinderprogramma's

Ook uw kind is welkom!!!

Als we het hebben over de Ned. Ger. ontmoetingsdag, houdt dat traditiegetrouw in dat ook uw kinderen van de partij mogen zijn.

Menige ouder zal, bij het lezen van het thema 'Weg van de kerk' (inderdaad een dubbele betekenis), zich afvragen: Hoe zal het met mijn kinderen gaan? Zullen ze bij God, hun Vader blijven, 'weg' van Hem zijn, of zullen ze (zoals al zoveel anderen) bij Hem vandaan lopen, Hem de rug toekeren? Waarom wil je bij de Here blijven? Is dat echt wel de moeite waard? Maakt het nu echt wat uit in mijn leven?

Is een leven met God heus zo fijn zoals sommigen beweren, of is het alleen maar lastig?

Onder de titel: Welke weg kies jij?, krijgen de kinderen van de basisschool een boeiend, vrolijk en vooral afwisselend programma aangeboden, over dit onderwerp.

's Morgens: basisschool groepen 1-8, in de Bethelkerk

Het kindertheater 'Kom en Zie' uit Krimpen a/d Lek verzorgt het morgenprogramma.

Gemeenteleden uit Ede vangen de kinderen op en begeleiden ze. (Jassen, plassen, hapje, drankje) Tussen de middag: Ouders gaan naar de Bethelkerk en eten liefst daar gezamenlijk met de kinderen hun brood op. Koffie e.d. is daar verkrijgbaar.

's Middags: basisschool 1-8, in de Bethelkerk

De musical 'In vuur en vlam', over de vrienden van Daniel, opgevoerd door een jeugdclub uit Apeldoorn. Dus ook hier keuze maken!!

Ouders zijn van harte welkom bij deze musical!

Een ideale gelegenheid om met kinde-

ren na te praten over het onderwerp. Thuis natuurlijk.

Na de musical wordt het gehoorde en geziene verwerkt onder leiding van gemeenteleden uit Apeldoorn.

In de slotbijeenkoms, laten de kinderen zien hoe ze het gehoorde en geziene verwerkt hebben!

Voor de 0-4 jarigen is er een crèche, in de muziekschool van de Veluwehal, op de eerste verdieping. Boxen en speelgoed zijn aanwezig. Mensen uit Rijswijk en Doorn verzorgen uw kinderen. Voor de 2-4 jarigen wordt hier nog een klein programma verzorgd door enkele M.D.G.O. leerlingen uit Ede. Wilt u zelf voor een bedje zorgen, als de kinderen tussen de middag moeten slapen?

Als u van de crèche gebruik wilt maken, eventjes Apeldoorn bellen, en wel Marjon La Roi, tel. 055-5419490

Inlichtingen over het kinderprogramma bij: Marga Fennema-Alblas, tel: 026-4434482 Coby Scheltens-Lakerveld, tel: 055-5214744

Beslist niet kinderachtig

Voor jullie tieners komt Aad Peters met zijn poppentheater naar de ontmoetingsdag. Zijn programma's zijn humoristisch, brutaal, eerlijk en recht voor zijn raap. Bovendien hoeft hij je niet stil te houden maar kun je zelf laten merken wat je ervan denkt. Toen we Aad Peters vroegen wat voor een programma hij zou spelen, kon hij dat niet zeggen. Volgens hem hangt het van jullie reacties af hoe het verhaal zal lopen.

Voor alle duidelijkheid: dit is geen kinderprogramma!!!

Jongeren beneden 12 jaar komen de toneelzaal niet binnen!!!

Na dit ochtendprogramma is er in een pauze tijd voor je lunchpakket. In de Veluwehal zijn op verschillende plaat-

sen koffie, soep en frisdranken te koop.

De middag begint met allerlei keuzeprogramma's: een concert, een musical en de groep Hodia zal praiseliederen zingen.

Wij bieden jullie tijdens deze keuzeprogramma's een programma aan met een film: 'Behind the Sun'.

In deze film van Open Doors komt Samir Mahran voor vakantie terug in zijn vaderland in het Midden-Oosten. Hij heeft gestudeerd in Amerika en is daar christen geworden. Als zijn familie dit merkt zetten ze hem buiten de deur.

Dan moet hij zich maar zien te redden, zonder geld, zonder eten, in een stad vol met moslims die het niet zo hebben op een christen.

Samir krijgt contact met andere christenen maar tot op de dag van zijn terugreis naar Amerika zit zijn familie achter hem aan en probeert hem gevangen te nemen. Maar vlak voordat het vliegtuig vertrekt, neemt Samir een besluit...

De ontmoetingsdag is een dag voor alle mensen uit de Ned. Geref. Kerken en wie er verder maar komen wil, natuurlijk.

Op deze dag hebben wij voor Aad Peters en de film een eigen zaal in de Veluwehal tot onze beschikking: de toneelzaal.

Voor jou kan de ontmoetingsdag een fijne en leuke dag worden, met recht voor zijn raap poppentheater, een spannende film en een stimulans voor je geloof. Verder is er alle gelegenheid om te midden van al die mensen wat rond te hangen met vrienden en lekker te kletsen of wat je verder maar wilt.

Tot ziens in Barneveld, op zaterdag 13 april,

Bert Lakerveld tel. 0570-612112

Dick Lagewaard tel. 0578-695936

Keuzeprogramma's

Direct na het eten, maar nog voor de afsluitende middagbijeenkomst hebben we een aantal keuzeprogramma's gepland.

Het woord keuzeprogramma zegt het al: u zult moeten kiezen uit een aantal erg aantrekkelijke mogelijkheden. U kunt vanwege de tijd die we er voor hebben ingeruimd maar maximaal 2 programma's bijwonen. Om die keuze gemakkelijker te maken hebben we de sprekers gevraagd om alvast wat te vertellen over de inhoud van hun programma.

Samen op weg met alle heiligen

In het kader van dit bekende Schriftgegeven (Ef. 3:18) reisde ik de afgelopen jaren naar christenen in Mozambique, China, de Verenigde Staten en recent India.

A. Deze reizen vormen in meer dan één opzicht een bemoediging:

„En dit evangelie van het koninkrijk zal in de hele wereld geprekeerd worden tot een getuigenis van alle volken.” (Matt. 25:14).

Deze direct op Christus, wederkomst betrokken tekst is een levende werkelijkheid. Waar wij – onder de indruk van zware geloofsvervolging – voor de christelijke gemeente misschien nauwelijks meer uitzicht zagen, heeft God wáárgemaakt dat Hij „voor hen die God liefhebben, alle dingen doet meewerken ten goede” (Rom. 8:24). Gelovigen over de hele wereld kunnen elkaar aanvullen, corrigeren, bemoedigen om zo steeds meer de liefde van Christus te leren kennen (Ef. 3:18). De kracht van het christelijk geloof, waar ook ter wereld, is dezelfde: zó gegrepen zijn door Gods liefde, dat dit leidt tot steeds meer gelijkvormig worden aan Christus.

B. Elementen die tijdens de buitenlands bezoeken sterk aanspreken:

1. in Mozambique:
de honger naar het beter leren kennen van God.
2. in China:
de sterke concentratie op de centrale elementen van het evangelie;
* Vader die weet wat goed voor je is,
* het 'in Christus' zijn,
* de kracht van de Heilige Geest i.v.m. het 'sterven van de graankorrel' (Joh. 12:24).
3. in de VS:
de mogelijkheden die het evangelie

aanreikt om ook temidden van het hedonisme en materialisme wel in de wereld, maar niet van de wereld te zijn.

Ontmoetingen met buitenlandse gelovigen kunnen ons niet alleen bescheiden maken, maar bovendien nieuwe impulsen geven in de strijd tegen wereldwijking.

Dhr. A. Kamsteeg

Mag ik meedoen?

Over de plaats van het kind in de gemeente.

1. Kind en geloof

Wat zegt de Bijbel over kind en geloof? Wat is het verschil tussen het geloof van een kind en van een volwassene?

We kijken naar het 'huis van geloof': een beeld voor de verschillende stadia in de geloofsontwikkeling van een kind.

Hoe kunnen we als gemeente rekening houden met en inspelen op deze ontwikkelingsfasen?

Welke taak heeft de gemeente bij de geloofsopvoeding?

2. Kind en eredienst

(Hoe) houden we rekening met de aanwezigheid van kinderen in de dienst?

Wat is een gezinsdienst?

Wat is het doel van de kindernevendienst?

De voor- en nadelen van de kindernevendienst.

De mogelijkheden voor voorbereidend catechese.

3. Kind en pastoraat

Hebben kinderen pastorale zorg nodig?

Enkele onderzoeksgegevens.

De relatie tussen gezins- en kinder/jongerenpastoraat.

Pastorale zorg op drie niveaus.

Pastorale zorg en de relatie met de ouders.

Toerusting.

Mevr. Cary Lenstra-Vrijmoeth.

Kerk voor de onkerkelijke

Wanneer Paulus in Romeinen 10 schrijft dat „alle mensen die de Naam van de Here aanroepen behouden zullen worden” verbindt hij daaraan wel enige consequenties. Want, wil iemand bidden tot God, dan zal hij

toch eerst het evangelie gehoord moeten hebben.

En dan zal er toch ook iemand moeten zijn die het evangelie brengt. En, wil iemand het evangelie brengen dan zal hij daartoe toch eerst geroepen moeten worden door God. Wel, in een gemeente is alles aanwezig wat vooraf gaat aan het tot geloof komen van mensen.

De verbreiding van het evangelie en de uitstraling ervan behoort tot ons gemeentezijn. Sterker nog, wanneer we geen uitstraling meer hebben en niet langer inhoud geven aan de verkondiging van het evangelie aan onkerkelijken, raken we direct het voortbestaan van de gemeente. Veel aandacht is er tegenwoordig voor gemeente-opbouw. Dat is goed, zeker als we ons ervan bewust zijn dat de gemeente niet alleen het doel van Gods heil is, maar ook middel in Zijn hand om onkerkelijken te bereiken met het evangelie.

Nu denken we echt wel te weten hoe dat moet. Evangelisatie-acties en -projecten zijn er velerlei, maar ze leiden op den duur veelal tot enige frustratie; er wordt veel energie, tijd en 'mankracht' ingestoken en toch, het lijkt bij de handen af te breken. Ook de vissers wisten echt wel hoe ze moesten vissen, maar toch roept Jezus hen toe: gooi het eens over een andere boeg.

Gemeente-opbouw naar binnen en naar buiten betekent niet aan evangelisatie doen (hoe goed bedoeld ook) maar evangeliserende gemeente zijn, van binnen naar buiten.

De Willow-Creek gemeente in de Verenigde Staten heeft de afgelopen 20 jaar, met vallen en opstaan, een visie van evangeliserende gemeente zijn ontwikkeld.

Men heeft het, overigens naar volledig bijbelse principes, over een andere boeg gegooid. Nu is Nederland, de Verenigde Staten niet en Willow-Creek niet vergelijkbaar met een willekeurige Nederlandse gemeente, maar toch menen we iets van hen te kunnen leren over gemeente zijn en het zoeken naar vormen om onkerkelijken met het evangelie te bereiken.

In de workshop 'Kerk voor de Onkerkelijke' zullen we achtereenvolgens stilstaan bij onze motieven (willen we eigenlijk wel evangeliserende gemeente zijn?), de basisprincipes van de Willow-Creek gemeente en de

wijze waarop we daaraan in de gemeente van Rotterdam-Overschie concreet vorm proberen te geven.

ds. G. de Lange

De kerk op weg naar de rand van de samenleving

Door demografische ontwikkelingen zijn er ook in ons land plekken ontstaan waar nauwelijks nog christenen wonen. Met name de binnensteden en de volksbuurten van de grotere steden zijn vrijwel geheel door christenen verlaten.

Er zijn sociale getto's ontstaan, waarin een groep mensen aan 'de rand van onze samenleving' leeft.

Als kerk zijn we ver van die rand van de samenleving verwijderd. Ons uitgangspunt is dat wij niet kunnen verwachten dat mensen aan de rand de kerk wel kunnen vinden, maar dat de kerk zelf die mensen zal moeten opzoeken.

De Poeldijksestraat is een straat in Den Haag die geheel gereserveerd is voor de raamprostitutie. Deze straat is sinds een jaar of 8 mijn 'werkterrein'. De laatste 2 jaar is dit werk uitgegroeid tot een project waar meerdere mensen bij betrokken zijn en waar verschillende Ned. en Chr. Geref. kerken uit Den Haag e.o. ondersteuning aan verlenen.

Als startpunt van dit keuzeprogramma zullen we een presentatie geven van ons project in en rond de Poeldijksestraat. Op dit moment gaat onze aandacht vrijwel geheel uit naar de prostituties. Ons werk is heel eenvoudig.

Wij bezoeken de vrouwen in hun eigen kamers en sinds kort kunnen wij ze ook uitnodigen om te komen naar ons aanloophuis in de buurt van de Poeldijksestraat. Zo proberen we iets van de ontferming en liefde van de Here Jezus te delen met deze vrouwen, die leven in zulke miserabele omstandigheden.

Kort zal aan de orde komen hoe we tot dit werk gekomen zijn, wat onze doelstelling is en hoe wij concreet handen en voeten geven aan de zorg voor deze groep mensen aan de rand van de samenleving.

Voor zover de tijd ons toestaat willen we dit keuzeprogramma niet beperken tot een presentatie van wat wij doen. Vanuit ons project kunnen we komen tot aandacht voor meer algemene vragen als:

- Wat is de opdracht van de kerk met betrekking tot het omzien naar mensen aan de rand van onze samenleving (op gebied van zending en/of diaconaat)?

- Wat beweegt je om zulk werk te doen?
- Wat is nodig om werkelijk de mensen aan de rand van onze samenleving te bereiken?
- Welke doelen stel je als je werkt onder mensen aan de rand?

ds. Peter Strating

De weg van de Kerk

Bij het thema 'Weg van de Kerk' zou ik zelf graag in dit keuzeprogramma het accent willen leggen op het eerste woord en daar nog een lidwoord aan toevoegen nl. 'de weg van de kerk'. Ik denk dat ik u in de eerste plaats aan de hand van dia's die van mijn schilderijen zijn gemaakt deze Weg van de Kerk mag laten zien die gelegen is in het boek Openbaring. Het is geen gemakkelijke weg die geschetst wordt in dit laatste moeilijke boek van de bijbel, maar de overwinning van het Lam Jezus Christus zal de kerk doen zegevieren. Dit zien we o.a. verbeeld in het nieuwe Jeruzalem. Hier zal geen tempel of kerk meer zijn, want daar is God zelf aanwezig bij zijn gelovigen en het Lam Christus zal dan de lamp van de stad zijn. Deze stad is het heerlijke einde van 'de weg' die de kerk na haar strijd hier op aarde zal ervaren.

In de tweede plaats laat ik u een serie schilderijen zien waarin ik de apostolische geloofsbelijdenis verbeeld heb. Een belijdenis aan het begin van 'de weg van de kerk', opgesteld door de jonge kerk. Deze wordt ook nu nog, door de eeuwen heen, door de kerk beleden en heeft nog niets aan kracht verloren. Wel moet gezegd worden dat de overbekende woorden van deze geloofsbelijdenis, omdat ze al zo vaak gehoord of bezongen werden, afgesleten zijn en wij er eigenlijk niet meer van 'ophoren'. Ik hoop dat u bij het zien van deze werken de actualiteit van deze belijdenis en de kracht die er nog steeds vanuit gaat, zult ervaren. Want deze kracht hebben wij nodig op 'de weg van de kerk' die een geweldig perspectief heeft, nl. het eeuwige leven.

Mevr. Anneke Kaai-van Wijngaarden

Waarom weg van de kerk?

Kleine, warme kerken, orthodoxe bolwerken en tamelijk besloten genootschappen blijken niet te ontkomen aan de ontkerkelijking.

Als spreker op allerlei samenkomsten maakte ik jarenlang mee dat zulke broeders en zusters zich veilig waanden. Hen zou het niet gebeuren. Dat

andere kerken leegliepen lag aan de kou, de massaliteit, de vrijzinnigheid. Wie was ik om te zeggen dat het daar niet aan lag?

Maar ik had een geheime barometer: de jeugd. Vaak vertellen jongeren elkaar de dingen die hun ouders niet op (willen) merken.

Nu is het een open geheim: ook bij orthodoxe, hechte, warme, herkenbare gemeenschappen treedt her en der daling van het ledental op.

Er zijn geweldig veel oorzaken aan te wijzen die daar samen aan meewerken. De buiten de kerk gelegen oorzaken werden vaak op een hoop geveegd onder de verzamelnaam: secularisatie.

Dat was niet helemaal juist: immers, aan de secularisatie zitten ook goede kanten. En bovendien beperkt ze zich bepaald niet tot het terrein buiten de kerk.

De oorzaken binnen de kerk verschillen enigszins per kerkgenootschap. Toch heeft het, op een ontmoetingsdag van een concrete kerkgemeenschap, zin juist daarnaar op zoek te gaan.

We hebben – als we willen dat onze kerk niet gaat vergrijzen en slinken – onvoldoende tijd en mankracht om het seculiere tij van de Umwelt buiten de kerk te keren. Zo werkt dat ook niet. Kerken die niet alleen willen overwintert in dit barre klimaat, maar ook nieuw leven willen zien, lopen onherroepelijk tegen de vraag wat er binnen de kerk moet gebeuren om mensen voor Christus en de kerk te behouden, om gezonde groei te zien.

Tegelijk zijn we ons bewust dat vele kerken qua leeftijdsopbouw nu reeds zo vergrijsd zijn dat het niet volstaat te vertrouwen op geboorteaanwas – dat zou leiden tot afname en verdere veroudering.

Merkwaardig genoeg duiden dus zowel de vragen binnen als buiten de kerk op de noodzaak om het evangelie opnieuw te vertellen, te verhelderen en te verdedigen.

Dhr. Arnold van Heusden

Concert in de Oude Kerk

De muzikale medewerkers aan het hoofdprogramma verzorgen eveneens het concert in de Oude Kerk. Noortje van Middelkoop (1973) studeerde panfluit aan het Conservatorium in Hilversum, waarna ze nog masterclasses volgde. Noortje geeft als panfluitiste concerten in binnen- en buitenland. Ze heeft bekende stukken op het programma staan, zoals Menuet en Baderie van J.S. Bach, waarbij het eerste

werk sierlijk van karakter is en het tweede een luchtige indruk maakt. De Arioso van Bach, die ook gespeeld wordt, is daarentegen zangeriger.

F.J. Gossec is een Belgisch componist uit de 18e eeuw. Hij mag dan niet zo bekend zijn, de Gavotte (een sierlijke Franse dans) van hem, zal zeker geen onbekend stuk zijn.

Van een Italiaans componist uit de 18e eeuw, L. Boccherini wordt een beroemd menuet ten gehore gebracht. Dichter bij onze tijd staat Rogier van Otterloo, hoewel zijn prachtige Rondo in klassieke stijl gecomponeerd is. Terwijl de begeleiding van de solisten op het fraaie koororgel gebeurt, worden er op het indrukwekkende barok-orgel twee werken gespeeld.

Het eerste stuk is van een Nederlands componist uit de 19e eeuw, G.W. Derx, die organist te Haarlem was. Uit zijn 'Fantasie voor het Orgel', wordt het Allegro Spiritoso gespeeld, waarin grootsheid en geestkracht voorop staan.

Het tweede orgelwerk is van C.H. Rinck (1770-1846), die o.a. stadsorganist, cantor en muziekleraar was te Darmstadt. Hij schreef vele koraalvariaties, waaronder Choral no. 10 'Freu dich sehr o meine Seele' (Psalm 42), met 6 Veränderungen (varianties). Typerend zijn de tussenspelten tussen de regels, die in enkele variaties te horen zijn.

Op de ontmoetingsdag in 1994 hebt u al kennis kunnen maken met de alt Joke de Vin. Zij weet met haar warme stem velen te boeien. Ook nu heeft ze een aantrekkelijk programma samengesteld, waarin het bekende zangrepertoire overheerst.

Twee rustige, melodieuze Aria's van G.F. Handel maken deel uit van de programmering. Verder wordt het zeer bekende, maar prachtige Ave Verum van W.A. Mozart ten gehore gebracht. De componist E. Mendelssohn-Bartoldy staat garant voor mooie, vloeiende muziek.

Het ene stuk heet Entsagung en het andere Trostung. De oude Kerk kan veel mensen herbergen. Daarom hopen we u daar te ontmoeten. De muziek mag tot eer van onze God tot klinken worden gebracht. Let u er goed op dat het concert een eenmalige gebeurtenis is!

Harry van der Veen

Sing-inn

Hodia is een gospelgroep uit Wapenveld en bestaat momenteel uit 13 leden.

De naam Hodia betekent 'Mijn roem is

de Heer' en in de bijna 13 jaar dat de groep nu bij elkaar is, is elke keer weer gebleken hoe belangrijk het is om God de eer te geven van alles wat we gekregen hebben.

De doelstelling van Hodia is om door middel van zang en muziek:

- God te loven en te prijzen
- mensen de weg naar Jezus Christus te wijzen

- mensen te bemoedigen.

Voor de muzikale ondersteuning maken we o.a. gebruik van gitaar, basgitaar, synthesizer en percussie.

Behalve de sing-inn in de grote hal zullen we ook een aantal praise liederen zingen en begeleiden tijdens de slotbijeenkomst.

Hodia

Tot slot nog wat zakelijke gegevens

Stand

Voor degenen die iets ter informatie of te koop hebben aan te bieden, dat in het kader van de ontmoetingsdag past, is er de mogelijkheid een stand te huren. Inlichtingen hierover bij de heer J.A.D. Schenkel (Kampen), tel. 038-3320128.

Het is niet toegestaan folders of ander propagandamateriaal op de zitplaatsen neer te leggen of in of bij de hal aan te bieden.

Inrichting van de hal

De Veluwehal is zodanig ingericht dat gehandicapte bezoekers van de accommodatie gebruik kunnen maken.

Omdat de hal van een speciale sportvloer is voorzien, zijn schoenen met naaldhakken niet toegestaan.

Per trein

U kunt Barneveld over Amersfoort en Arnhem per trein bereiken.

Vertrek Amersfoort 9.56 uur, aankomst Barneveld-Centrum 10.11 uur.

Vertrek Arnhem 8.41 uur, aankomst Barneveld-Centrum 9.26 uur.

Vanaf het station kunt in een paar minuten naar de Veluwehal lopen.

Per auto

Vanaf knooppunt Hoevelaken de A1 richting Apeldoorn, afslag Ede/Barneveld, daarna afslag Barneveld-Noord/Hasselaar, dan borden Barneveld volgen richting Centrum.

Vanaf Apeldoorn de A1 richting Amersfoort, afslag Voorthuizen/Hasselaar, daarna borden Barneveld volgen richting Centrum.

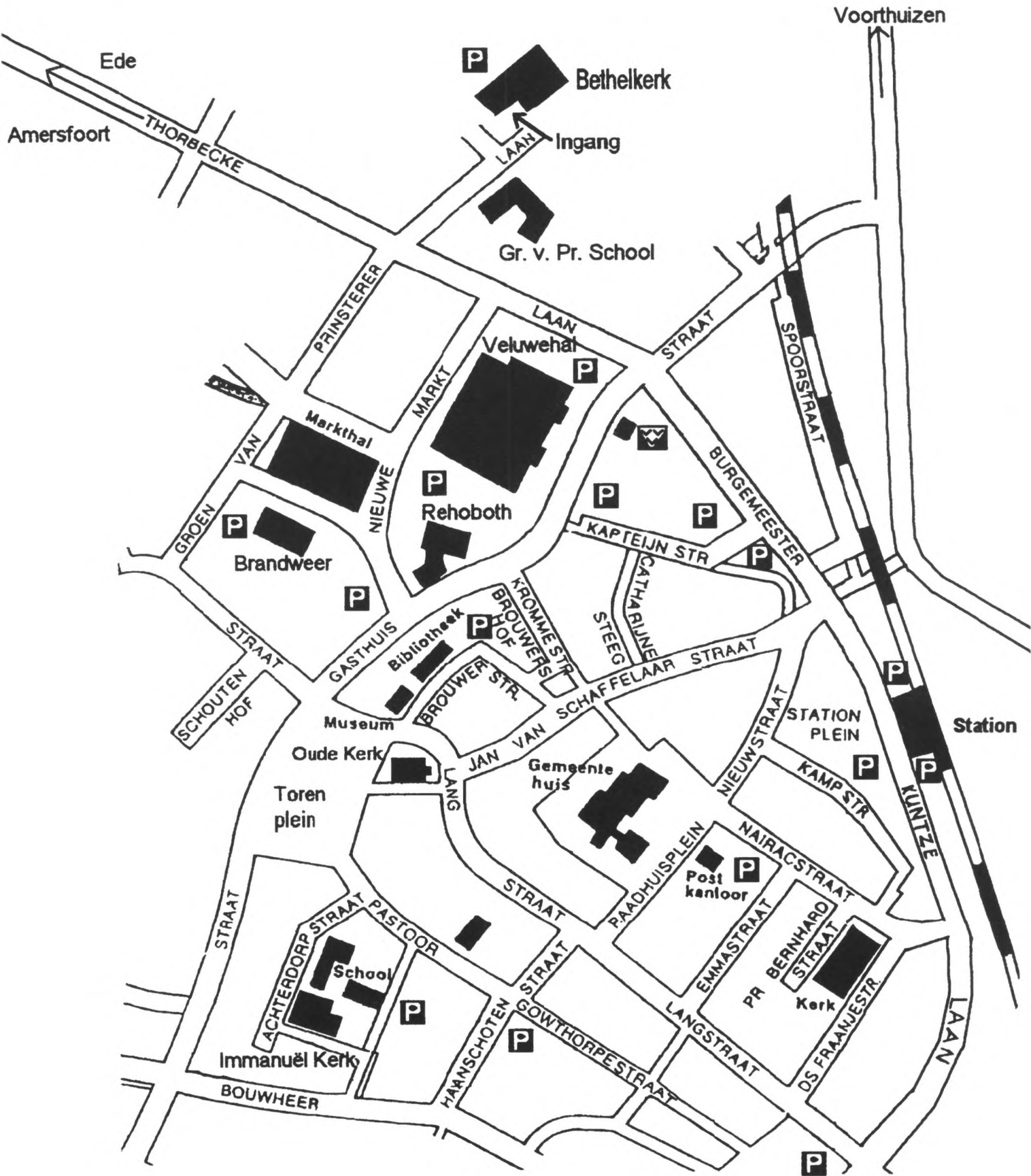
Vanaf Ede de N30 richting Barneveld, afslag Barneveld-Noord/Hasselaar, daarna borden richting Barneveld volgen richting Centrum.

Adressen

H.J. de Ruiter (contactadres), Zwolle, tel. 038-4659906.

S. Grijpstra (penningm.), Kampen, tel. 038-3315466, bankrek. nr. 904966860 van de Bondsspaarbank te Kampen, gironummer van de bank 807297, t.n.v. Werkgroep Ontmoetingsdag.

'Hoe krijgen we de gemeente missionair?' (2)

K.B. Holwerda, Ede

Op de coetus, de bijeenkomst van predikanten, emeriti en hun partners, hield ds. K.B. Holwerda uit Ede op 28 november 1994 een verhaal over 'de missionaire gemeente'. In het vorige nummer van ons blad werd het eerste deel van dit verhaal gepubliceerd, in dit nummer het tweede en laatste deel.

Ds. Holwerda gaat verder met het noemen van een aantal kenmerken van het huidige leven.

Snippers

Een volgend punt is de *fragmentariseren* van het leven. Het leven is voor het gros van de mensen opgedeeld in een aantal los van elkaar staande brokken. Dat benadeelt missionair in het leven staan zeer. Daarvoor is namelijk een levenshouding uit één stuk vereist. Hier moet ik ook noemen de *versnippering van aandacht*. Er zijn nu véél meer belangwekkende, nuttige, nodige, prettige dingen dan nog maar een halve eeuw geleden. Nu je er in onze 'tijd van de media' altijd van hoort of ziet, verdringen ze elkaar in de strijd om hetzelfde beetje aandacht. Want van de eigenschap 'aandacht' heeft de mens niet intussen méér gekregen! Keuzes maken is moeilijk, vooraf. Bovendien is het 'stom' als je in klas of werkkring het provinciaaltje bent dat niet weet van de spraak- en smaakmaker van de dag. Vandaar de *opgeklopte toeneming van dingen* die je niet gemist mag hebben. Dat jaagt velen op.

De éne weg

Een punt dat ik ook wil noemen is dit. Toen het Evangelie de wereld in ging, genoot het het voordeel, dat het *uniek was in het brengen van redding*, heil, hulp en genezing voor de ander. Er waren wel vormen van heidense medemenselijkheid, maar wat Christus deed en leerde, verschilde daar hemelsbreed van. Intussen is dat, oppervlakkig bekeken, veel minder het geval. *Humanisme* in allerlei vorm lijkt de mensen veel aantrekkelijker dan

wat het Evangelie wil. Het is immers uit en naar de mens, en het heeft de ergernis van het Evangelie niet. Bovendien is het soms lastig uitleggen waarom het humanistisch ideaal niet, en het Bijbels gebod wél goed is! Dat vergt goed nadenken, helder onderscheiden, en heel wat jonge en oude mensen gunnen zich daar de tijd en de moeite niet voor. Toch ontkomt de kerk niet aan dit soort onderwijs. Maar dat het reclame voor haar is bij werelds ingestelde mensen, binnen en buiten de kerk, mag ik natuurlijk niet zeggen.

Overgave

Een punt dat nu moet volgen, is, dat *persoonlijke overgave* aan de Here voorwaarde is voor een missionaire instelling. We hebben dat haast helemaal overgelaten aan de Evangelischen, en die buiten het nogal eenzijdig uit. Maar het is *wél waar!* Reeds het OT spreekt van mensen die dat doen. Ds. Bronsveld liet op 20/11 na elkaar zingen: „Die zich ootmoedig aan Hem geven, schenkt Hij een overvloed van leven” Ps. 147 ber. 2, en „Hij zal leiden 't zacht (=toegankelijk) gemoed in het effen recht des HEREN: wie Hem need'rig valt te voet, zal van Hem zijn wegen leren” Ps. 25 ber. 4. Overvloed van leven, – zal die je bereiken dan dien je je daarvoor te laten openen door God. EN: die overvloed van leven behelst heel andere dingen dan het paradijs op aarde van onze lustcultuur. We moeten over deze overgave niet zwijgen, maar laat het wel nuchter en bescheiden zijn, en niet te aandacht-trekkerig naar onszelf. Je zit zo in het suikergoed van Feike ter Velde. Hieraan vast zit, dat het onmogelijk is van twee walletjes te eten. Veel gelovigen zijn zo gewoon hun *leven in stukken te delen*: een stukje voor God en een heel groot stuk voor het leuke leven, – dat ze niet begrijpen dat God juist dat verdeelde niet pikt. Dat het verknijpt-zijn van hun leven tegenhoudt wat God hun aan leven echt wel geven wil.

Goeie naam of kwade reuk

Bij het missionair worden van de gemeente hoort *een goede roep* die uitgaat van het leven met God. Niet nadruk op moeiten en zorgen en kwesties. We mogen wat dat betreft wel

bedenken dat er op je gelet wordt. Soms denk ik dat het die onopvallende functie van mensen van God uit-één-stuk is waar we het meest behoefte aan hebben. Jonge mensen, aankomende gelovigen, mensen in verzoeking en strijd willen aan en in anderen zien dat het dienen van de Here goed is. Daarbij zit er een adder onder het gras: het aandacht vragen voor eigen gelovigheid en goedheid. Voorzichtig met gaventests s.v.p. Geen enkele uitglijder is zo rampzalig voor anderen als dat je onder het mom van de goedheid van de Here stiekem je éigen goedheid aan de man brengt. Zie Ananias en Saffira.

Resultaat

Nog iets heel anders. Een levende gemeente is een missionaire gemeente, bewogen om het tijdelijk en eeuwig geluk van anderen. Wat je nu vaak ziet is dat het resultaat – en wel doorgaans het *getalsmatig resultaat* – van het leven van de gemeente tot maatstaf wordt gemaakt van de vraag of de gemeente leeft of niet. Nu is het inderdaad juist dat het leven met God van de gelovigen en de gemeente resultaat zal hebben. Maar het is niet altijd gezegd dat dat getalsmatig moet

---

*Een levende
gemeente
is een missionaire
gemeente*

---

zijn. Het kan best zijn dat een levende gemeente juist de reactie van de buitenwacht oproept. En laten we ook niet vergeten de situatie, het tijdsgewricht, de cultuur, en de vraag of het geloof in Christus nieuw is, of oud nieuws. M.i. kan de gemeente ook gesteld zijn in een 'Ezechiël-situatie'. Gezonden om met woord en daad te getuigen, – of men hoort dan wel het nalaat. De HERE zinspeelt er tgnó. Ezechiël uitdrukkelijk op dat heidenvolkeren Hem wel gehoor zouden hebben gegeven, 3:5-6. Maar dat Juda, verwend met Gods daden en zich daarvan innerlijk distantiërend, niet zal willen luisteren. Vgl. de Heer Jezus in Mt 8:11v. In ieder geval in onze Westerse cultuur kunnen we spreken van een post-christelijke tijd. Daarin is het getuigen

en het leven uit God moeilijker en controversiëler dan bij volkeren voor wie het Evangelie nieuw is. Andere religies, ooit als afgoderij van primitieven afgedaan, komen nu opzetten als betere alternatieven voor het geloof in Christus. Zij zijn náár de mens. Het Moslim-geloof is b.v. een makkelijk geloof. Het sluit aan bij menselijke verdienste- en prestatie-behoefte en het heeft de ergernis van het Evangelie niet. Hetzelfde geldt van Oosterse religies. Wat ik daarmee zeggen wil is dit. In de multiculturele samenleving van nu, overheerst door loslating van het evangelie en opkomst van andere 'gelooven' als 'gelijkwaardig', krijgt de levende gemeente een harde dobber. Haar is beloofd dat de poorten van de hel haar niet zullen overweldigen. Niét, dat ze getalsmatig steeds met de factor x zal groeien als bewijs van haar leven. Ezechiël en Jeremia hadden te maken met een volk, waarover het oordeel van God vastbesloten was. Net als vóór hen Zefanja, rukken en trekken zij aan de mensen, om Gods genade te zoeken en ontkoming te vinden in het gericht dat zeker komt, Zef. 2:1-3. Tegenover verhalen over gemeentegroei vraag ik me af of er – althans hier in het Westen – geen sprake is van een op handen zijnde *gerichtssituatie*. Alle dingen lopen uit de hand: milieu, akties V.N., misdaad, tanen van gezag overal, verdwijnen van onkreukbaarheid, verloederende mentaliteit onder de mensen, zelfs ongelovigen bezorgd over normen en waarden, verpletterend egoïsme. Ja, het is allemaal wel eens eerder gebeurd, maar nooit zo massaal en zo tegelijkertijd. Laat God massa's die zich van Hem afkeren zo 'in hun eigen wegen wandelen' Psalm 81:13? Zo ja, is het doel dan niet de profetische bewogenheid van de gemeente om nog te redden wat er te redden valt? Eerder dan haar getalsmatige groei? Tenslotte, – de *uniekheid* en het *alternatieve* van Gods heil moet helder beseft, en beleefd worden. Dat de Here wiens evangelie niet is naar de mens, juist daarin de enige is die werkelijk de God van het welbehagen in mensen mag heten. Alles overziende merk ik dat ik als antwoord op de vraag uitkom bij: *door de levende verkondiging van zijn Evangelie* (vgl. HC antw. 98), gepaard aan heldere en eerlijke analyse van wat er in onze cultuur geestelijk gaande is. En een praktijk die daaraan beantwoordt. En die met álle, ook visuele, middelen gebracht. En met ruime, open bespreking. Voor wie maar horen en meedoen wil!

Gedichten lezen

Lente

*Alom vlogen wéér de vlinders;
zaten vleugel-pronkend stil
op de bloemen van april;
en er gingen blijde kinders
zingend door de beukenlaan:
„Daantje zou naar school toe gaan...”*

*Al de schoonmaakvrouwen keken
even óp van haar geboen
om die kinders: 't was of toen
eerst de winter was geweken;
hoog, hoog zong het in de laan:
„Maar hij bleef gedurig staan...”*

*En dan al die fijne blaadjes
en daarover zó veel zon,
dat het mooier wel niet kòn
in de lanen, op de paadjes;
En de voorjaarswind droeg aan:
„Straks zou 't klokje negen slaan...”*

*En de vaders op de akkers
werden ook de zang gewaar,
keken lachend naar elkaar;
Zeiden: „Hoor nou toch die rakkers.”
't Klonk zo zuiver in de maat:
„Daantje kwam op school te laat.”*

Jac. van Hattum

Dit gedicht vond ik eens in een schoolbloemlezing: 'Uit klare bronnen'. Vermeedelijk is die bloemlezing al lang niet meer te krijgen. Jammer, want er staan behalve gedichten ook mooie tekeningen in van H.H. Prahl. 'Poëzie is kinderspel'. Dat is de titel die Lucebert aan een bundel gedichten gaf. Nou hoeft je het daar niet mee eens te zijn, maar dat er in gedichten een spelelement zit, dat is natuurlijk waar. En het hoeft niet altijd zo moeilijk, zo zwaar en zo ernstig. Geniet van de lente. Geniet van al dat jonge leven, de uitbottende bomen, de eerste bloemen, het jonge vee, en... de kinderen!

T. Hoekstra, Zwolle

Betty Heynis (eindred.),

De Gevonden Vader.

110 blz., f 19,90 ISBN 9029713968

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen i.s.m. een vijftal andere organisaties

Aarnoud van der Deijl,

Onzichtbare zon.

Eerst zien, dan geloven?

118 blz., f 19,90 ISBN 9024224950

Uitg. Kok, Kampen

Dr. K. Runia,

De zondag onder druk.

79 blz., f 19,90 ISBN 9024277698

Uitg. Kok, Kampen

H.R. Juch,

Geloven van huis uit.

Over geloofsopvoeding.

90 blz., f 19,90 ISBN 902427768x

Uitg. Kok, Kampen

T.C. Verhoef (red.),

Over de brug komen.

Een handreiking voor het getuigend gesprek.

144 blz., f 22,50 ISBN 9023916603

Uitg. Boekencentrum, Zoetermeer

Ontvangen boeken

Co 't Hart,

Omdat er een belofte is. (Gedichten)

63 blz., f 16,50 ISBN 9029711434

Uitg. Kok Voorhoeve, Kampen

Rabbijn mr. drs. R. Evers,

Oude wijn in nieuwe zakken.

Een joodse visie op actuele problematiek.

159 blz., f 27,50 ISBN 9024264243

Uitg. Kok, Kampen

Vriendschapsevangelisatie

Zo'n half jaar geleden bezocht ik een kerkdienst met een vriendin van me. Op zich niets bijzonders, ware het niet dat zij in de laatste 25 jaar nauwelijks meer een voet in de kerk had gezet. Opgegroeid in de Gereformeerde bond van de Hervormde Kerk had ze het geloof met de paplepel ingegoten gekregen maar door allerlei problemen was ze het kwijtgeraakt.

Voor de gezelligheid ging ze met me mee. Ik denk dat het heel menselijk is als je op zo'n moment hoopt dat er een dominee is die haar weet aan te spreken. Helaas troffen we het niet. Het was een man die heel gedragen het woord bracht en een preek had vol schuld en boete.

Enigszins bevreemd vroeg ik haar na afloop wat ze ervan had gevonden. „Oh”, zei ze, „het was net of ik nooit ben weggeweest. Precies dezelfde hoogdravendheid als vroeger. Ik ging in een soort trance toen hij begon, ook net als vroeger.”

Ze kon geen zinnig woord navertellen, terwijl ze een heel intelligente vrouw is. Automatisch had ze zich afgesloten. We hebben de rest van die zondag nog veel over het geloof en de kerk gepraat. Ze gaat het onderwerp zeker niet uit de weg en heeft ook interesse in hoe een gelovige als ik

bijvoorbeeld tegen geloofszaken aankijkt. Maar ik weet wel zeker dat het weer jaren zal duren voor ze een voet in de kerk zet. Ze maakte nog de opmerking dat ze er zeker van was dat er veel gelovige mensen zijn die nooit in de kerk komen.

Zoiets laat me niet los. Ik weet dat die dominee het allemaal heel goed bedoelde. Het was een integere man die eerlijk was en een bijbelgetrouwe preek hield. Zelf hoor je gedurende het hele jaar de meest uiteenlopende preken en ben je heel wel bestand tegen zo'n zwaarbeladene als van die zondag. Maar voor haar gold dat niet. Een gemiste kans denk ik dan.

Je gaat je afvragen hoe vaak je zelf iets zegt dat heel goed en evangeliserend bedoeld is, maar volkomen het doel mist.

Wij mogen werktuigen van God zijn maar helaas is het mes soms niet goed geslepen of er zit een breuk of kras in. Zo kunnen we elkaar volkomen misverstaan. Het maakt je soms angstig in je christen-zijn. Je wilt voorkomen dat je God tegenwerkt. Daarom spreekt vriendschapsevangelisatie mij zo aan. In dit blad onlangs aan de orde geweest. Het was me uit het hart gegrepen. In ontspannen vriendschappelijke verhoudingen kun je laten zien wie je bent en wat je wilt betekenen. Er is minder kans dat mensen als het ware op je afknappen, omdat ze je verkeerd interpreteren. Je kunt foutjes gladstrijken, lacunes aanvullen, dingen uitleggen en eenvoudig

laten zien wat het geloof in het dagelijks leven voor je betekent.

Mijn vriendin vindt christenen nog steeds geloofwaardig maar de kerk niet. Misschien dat dat toch nog beter is dan andersom.

Wilna Smienk-van 't Hul

Persschouw

De tijd staat niet stil

Welk dialect men ook spreekt, in welke taal men zich uit, altijd is er een zegswijze die ons herinnert aan de voortgang van de tijd. De bijbel gaat ons daarin voor. Ieder heeft er mee te maken. Ook de kerken ondergaan de invloed van de tijd en van de wijzigingen die zich in het denken voltrekken. Soms is iemand in staat om een redelijk lang tijdperk te overzien. Of hij in staat is om het werkelijk te beoordelen op zijn eigenlijke waarden, is een andere kwestie. Maar een voorzichtige beschouwing van zo iemand leidt tot de conclusie dat niet alleen de tijden veranderen, maar wij met hen. Vijftig jaar na de Reformatie was er sprake van een geheel ander geesteklimaat. Een halve eeuw na de Afscheiding stonden de stukken er radicaal anders voor. Een tijdperk van gelijke duur in een willekeurig tijdstip van de geschiedenis opgenomen, voert tot geen andere conclusie: ook de kerken zijn aan verandering onderhevig. Onze eigen kerken vertonen een ander beeld dan voor vijf decennia. De populatie is anders geworden. De beoordeling van de kerkelijke toestand is gewijzigd. Er zijn mensen die de mening koesteren dat alles en iedereen veranderd is, behalve zichzelf. Het is voor een belangrijk deel gaarne gehanteerde zelfmisleiding. Er is slechts één zaak niet veranderd. Het Woord van God staat boven de tijden. En Jezus Christus is gestorven en heden dezelfde tot in alle eeuwigheid.

De tijd als despotische macht

Wie de eeuwenomspannende heerschappij van Christus door zijn Woord uit het oog verliest, vervalt onherroepelijk ten prooi aan de heerszucht van de tijd op zichzelf. Alles wordt aanpassing. Of alles wordt in versteende vorm vastgehouden. Wie niets anders doet dan aanpassen wordt op den duur duizelig. Wie al het oude in oude vormen zelfs wil vasthouden wordt wanhopig. De rechtvaardige zal tijd en wijze weten.

Dit geldt zeker voor de kerken, waar-

Voor de kinderen

David – Salomo – Rechabeam – Abia – Asa – Josafat – Joram – Uzzia – Jotham – Achaz – Hizkia – Manasse – Amon – Josia – Jechonja

			Achaz			
Josafat	Uzzia		O	Manasse	Josia	
			O			
Asa	Joram	Jotham	Hizkia	Amon	Jechonja	
			O	O	O	O
	O	O	O	O	O	O
	O	O	O	O	O	O
ODavid					OSalomo	
OAbia					ORechabeam	

hoekje moet je lijnen trekken van vader naar zoon. Je begint dus bij David en trekt dan een lijn naar Salomo, van Salomo naar Rechabeam en je eindigt bij Salomo. Je vindt dan iets wat bij het koningschap hoort.

De oplossing van de vorige maal was: 1. Rebekka; 2. Jakob en Ezau; 3. Bethel; 4. veertien; 5. Jozef; 6. Israël; 7. Mozes; 8. Rachab; 9. Moab; 10. schaapherder.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

van men in eenvoud aanneemt dat hun woorden oprecht zijn als zij het verlangen uiten naar kerkelijke eenheid. Zij kunnen het uur van Gods genadebezoek missen, wanneer zij geen acht slaan op de tijd. Er zijn momenten waarin de dingen nabij zijn. Laat men ze voorbijgaan dan is het, zegt Luther, als met een plasregen die nooit terugkeert. Verbeurde gelegenheden wreken zich. Zij keren zich tegen ons. Als het ijs heet is moet men het smeden. Anders is het onhanteerbaar. Niets meer mee te beginnen.

Onze kerken veranderen. Andere kerken van gereformeerde belijdenis veranderen. Wat vandaag nabij lijkt is morgen, gezien deze onontkoombare wet van de geschiedenis, mijlen ver bij ons vandaan. Als er vandaag mogelijkheden tot werkelijke toenadering zijn binnen de kerken, moet men ze uitbuiten. Ze komen waarschijnlijk nooit terug. Trouwens, kent de Schrift een andere tijd, dan die van het heden? Gisteren is voorbij. Morgen kan te laat zijn. Heden, zo gij zijn stem hoort! Of ontbreekt het aan dit laatste misschien?

Dit stuk schreef de bekende prof. dr. W. van 't Spijker uit Apeldoorn in 'De Wekker'. Vooral het slot heeft ons bijzonder aangesproken. Ook ten aanzien van de verwerkelijking van de gereformeerde oecumene dringt de tijd. De Here is nabij. Dat betekent ook: de Rechter staat voor de deur!

Enschede, O. Mooiweer

Kerknieuws

Almkerk-Werkendam en Gorinchem

Op 26 februari is drs. G. van Dijk geslaagd voor het peremptoir examen. Hij zal D.V. op zondag 24 maart a.s. door ds. W. Borgdorff worden bevestigd als predikant van de NGK van Almkerk-Werkendam en Gorinchem. Deze dienst, die om 10.00 uur begint, wordt gehouden in de 'Bannehof', Voermanstraat 141 te Gorinchem. De intrede zal om 14.00 uur plaatshebben in het gebouw van de Ned. Herv. Kerk, Esdoornlaan 30 te Sleenwijk. Het adres van de fam. Van Dijk is: dr. J.M. den Uylstraat 8, 4207 KN Gorinchem, tel.: 0183-648320.

Commissie Reformatorische Studieavonden

Thema: 'Hoe beveel ik het evangelie

bij buitenkerkelijken aan?' De inleider is ds. D. Griffioen te Voorburg. Datum: donderdag 28 maart 1996. Aanvang: 20.00 uur. Plaats: Ned. Geref. Kerk, Oranjelaan 62, Rijswijk.

Aandachtspunten:

- Hoe overwin ik mijn schroom om te getuigen?
- Hoe groot moet mijn geloof zijn om getuigenis te geven?
- Bij welke gelegenheden?
- Hoe bedenk ik goede invalshoeken?
- Welke terminologie gebruik ik?
- Zijn daden eigenlijk niet belangrijker dan woorden?
- Welke opstelling moet ik kiezen als mij als christen op intellectuele gronden de geloofwaardigheid van het Evangelie wordt betwist?

Aan deze en uiteraard andere vragen zal op deze studieavond aandacht worden gegeven.

Wat gaan we doen deze zomer?

Campingevangelisatie in Beekbergen!
De DABAR-commissie Beekbergen, waaraan de NGK te Apeldoorn actief deelneemt, zoekt jongeren die gedurende de zomervakantie in een enthousiast jongerenteam twee weken campingwerk willen doen. Twee jongerenteams bieden campinggasten (kinderen, jongeren en volwassenen) zowel evangelisatie- als recreatie-activiteiten aan. De teams worden hierbij materieel, organisatorisch en financieel ondersteund door een enthousiaste en ervaren groep Apeldoornse gemeenteleden. Het campingwerk wordt in 1996 georganiseerd in de periode van:

* 13 juli tot en met 27 juli;

* 27 juli tot en met 10 augustus.

Ben je 18 jaar of ouder? Meld je aan of vraag informatie op bij: Jaap Slaager, Gentiaanstraat 392, 7322 CC Apeldoorn, 055-3669845.

Campingwerk: Iets voor jou?

We zijn op zoek naar *enthousiaste jongeren* (vanaf 17 jaar) voor campingevangelisatiewerk op camping Twente, een gezellige familiecamping tussen Enschede en Haaksbergen, uitgaande van de NGK en CGK in Enschede en Hengelo. Houd je van muziek, kinderwerk en sport? Kun je meehelpen bij het organiseren van koffiebark, tienerclubs e.d.? Dan is dit echt iets voor jou! Het brengen van het evangelie is een machtig iets. Door de combinatie van 'recreatie' en 'evangelisatie' kan het zowel verrijkend als ontspannend zijn. We hebben twee teams van 6 personen nodig, die elk een periode van twee

weken actief is. De periodes beginnen dit jaar op 6 en 20 juli. Verder organiseren we dit jaar ook weer een *voorbereidingsweekend*, van 26 t/m 28 april. Dit weekend zal op de camping zelf gehouden worden. Geef je op bij een van onderstaande contactpersonen. Je kunt ze altijd bellen als je meer wilt weten. Fjodor van Slooten, tel. 053-4328881; Heleen Oldenhof, tel. 053-4776840.

Persverslag van de regiovergadering Alkmaar-Zaandam gehouden op donderdag 16 november 1995 te Krommenie

Ds. Kiers volgt ds. Veefkind op in de Raad van Toezicht en Advies van de TSB.

Adviescommissie traktementen

Als dominees intrede doen in onze regio, wordt het beroep geaprobeerd: is alles in goede orde verlopen? Er wordt dan ook een blik geworpen op het materiële deel van het beroep: is dat echt in orde? Kan de beroepen predikant de komende jaren werkelijk zonder zorg van het evangelie leven? Arbeidsvoorwaarden en omstandigheden van predikanten en gemeenten worden zo divers, dat met één blik de billijkheid van het predikantstraktement niet meer te zien is. Dit geldt reeds voor ervaren mensen, laat staan dat een aankomend predikant werkelijk zicht heeft op deze zaken. De behoefte doet zich gevoelen aan enerzijds een commissie waar kerkeraden én proponenten om advies terecht kunnen. Anderzijds moet die commissie niet met de natte vinger opereren, maar aan de hand van een degelijk ontworpen en onderhouden traktementschaal. Deze commissie is aan het werk geweest en presenteert nu het resultaat. Na toelichting besluiten we de schalen aan de kerkeraden toe te zenden: kunnen deze schalen als adviesschaal gebruikt worden? Volgende keer stemmen we daarover. We stemmen ook over de precieze opdracht voor de commissie. Is die commissie er voor de kerkeraden, voor de dominees of voor beide? Nu al besluiten we dat de commissie zal bestaan uit 1 predikant, 1 predikantsvrouw en 2 leden uit (andere) gemeenten. In de commissie zitten nu ds. De Groot (Zaandam), zr. H. Kiers (Den Helder), br. Vos (Middenmeer) en br. D. Kramer (Krommenie). Ds. Kiers ontwerpt een *ontwerpmemorandum*. Het ontwerp-ontwerpmemorandum krijgt hij van ds. Veef-

kind. In dit memorandum staan de standaardprocedures van de regio vermeld.

Br. Camfferman mist nogal wat stukken in het *kerkelijk archief*. Laten scriba's nog eens zoeken naar in- en uitgaande stukken en (kopieën van) actes van ontslag.

Ds. Kiers heeft een beperkt *consulent-schap* van Krommenie aangenomen en per 01/01/96 ook van Wieringermeer. Het betreft catechisaties en zo nodig pastoraat.

Hoorn meldt nu ook dat ze zonder catecheet zitten nu ds. Metske voorlopig zijn werk niet zal kunnen doen. Stante pede kan geen oplossing gevonden worden. Overleg buiten de vergadering om is noodzakelijk.

Den Helder hoopt dat *ruilingen* met ds. Van Langevelde (CGK/NGK Alkmaar) mogelijk zullen zijn. Alkmaar neemt deze wens mee. We hopen – als het mogelijk is – ds. Van Langevelde ook op de regio te ontmoeten.

Ds. De Groot spreekt namens de regio *grote dank uit aan het adres van ds. Koers*, die binnenkort de regio – wegens emeritaat – zal verlaten.

Middelburg

Na rijp beraad heeft de kerkeraad besloten met ingang van zondag 21 april 1996 geen middagdiensten meer te beleggen. De geringe opkomst in de afgelopen tijd maakt dat noodzakelijk. De aanvangsdienst 's ochtends blijft 9.30 uur.

Enkele punten uit het Kort Verslag van de regiovergadering Schiedam gehouden op 29 februari 1996 te Schiedam

Met betrekking tot het onderwerp 'huwelijk en samenwonen' wisselen de afgevaardigden van de verschillende kerken van gedachten naar aanleiding van de bespreking van dit onderwerp binnen de eigen kerkeraad en de ker-

kelijke praktijk in de eigen gemeenten. Alle kerken zijn het erover eens dat trouwen de koninklijke weg is, maar dat samenwonen van geval tot geval bekeken en beoordeeld dient te worden.

Br. J. de Geus, namens de regio lid van de Raad van Toezicht en Advies van de Theologische Studie Begeleiding, heeft informatie gezonden over het onderwerp 'Stageplaatsen voor theologische studenten' waarover op de laatstgehouden landelijke vergadering een besluit is genomen. Het schrijven gaat over de praktische invulling van dat besluit. De vergadering wisselt hierover enige tijd van gedachten. Het initiatief wordt door de vergadering toegejuicht en de vragen die naar aanleiding van dit onderwerp nog leven, zullen op een volgende regiovergadering mogelijk worden beantwoord. Br. J. de Geus zal bij deze vergadering worden uitgenodigd. De afgevaardigden van de kerkeraad van Barendrecht stellen het onderwerp 'consulentschap' aan de orde. De vergadering is van mening dat het de plicht is van de regiokerken, in geval een vacante gemeente zelf geen consulent kan vinden, hiervoor een oplossing te bieden.

Ede

Op zondag 17 maart zal ds. G. de Lange, komende van Rotterdam, intrede doen in de Ned. Geref. Kerk van Ede.

Onder
andere(n)

Uniciteit van Christus

Niet alleen buiten de kerk, maar ook daarbinnen vinden mensen het steeds moeilijker de unieke aanspraken van

Jezus Christus te rijmen met de pre-tenties en het levensgevoel van onze plurale samenleving.

Een werkgroep van de Lausanne Beweging Nederland heeft de afgelopen tijd een boek geschreven met de titel 'De weg van God – Wat geloof je over Jezus?'

Daarbij is de spanning tussen de bijbelse verkondiging en allerlei nieuwe stromingen niet uit de weg gegaan. Naar aanleiding van de verschijning van dit boek organiseert de Lausanne Beweging, in samenwerking met EA, EZA, IZB, GZB, over bovengenoemd thema een studiedag op 20 april in het Kerkelijk Centrum De Brug, Schuilenburgerweg 2 te Amersfoort.

De studiedag is bedoeld voor ambtsdragers, studenten en belangstellende gemeenteleden, die voor hun eigen geloofsleven, voor de vervulling van hun taak binnen kerk en gemeente en als toerusting voor hun evangelisatiewerk op deze vragen in willen gaan. Naast de hoofdlezing, die gehouden zal worden door dr. T. Houston, is er gelegenheid om in een viertal werkgroepen over dit thema van gedachten te wisselen.

In de werkgroepen komen de volgende onderwerpen aan de orde: 'Moderne beelden van Jezus' o.l.v. P.J. van Kampen, 'Hoe komen mensen in zendingssituaties tot geloof in Jezus' o.l.v. L. Smelt, 'Als christen leven in een plurale samenleving – Hoe doe je dat?' o.l.v. C.W. Rentier en 'Jezus belijden wereldwijd – situatie in de wereldkerk' o.l.v. T. Houston. De deelnemersprijs is f 15,- (incl. koffie en thee) en te voldoen bij aankomst. Wilt u zelf uw lunchpakket meenemen?

Opgave aan: de heer K. Muurling, p/a Lausanne Beweging Nederland, Postbus 47, 3840 AA Harderwijk.

In verband met de beschikbare ruimte is opgave noodzakelijk.

Prof. dr. H.G.L. Peels, Apeldoorn:

“Een royaal uitgestoken hand naar het langzaam herlevende christelijk onderwijs, wat zien ze daar in Hongarije naar uit!”

Hulpaktie
Hongaarse Christelijk Onderwijs

GIRO 571777

Postbus 455 • 3770 AL Barneveld
Tel.: 0342 42 35 70

Wij gedenken

AB GRIFFIOEN

vriend, broeder, tijdgenoot

Op 1 maart 1996 heeft hij zijn leven op aarde teruggegeven in de handen van onze goede God.

Met dankbaarheid denken wij aan de periode dat Ab en Riet Griffioen in Utrecht woonden, en waarin Ab zijn veelzijdige gaven van hoofd en hart inzette voor de opbouw van onze kerk en de groei van onze gemeente.

*„De aarde is vervuld
van goedertierenheid,
van goddelijk geduld
en goddelijk beleid.”*

(Gez. 223:1)

Vrienden en vriendinnen uit Utrecht

Maart 1996

„Want indien wij gelooven, dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzoo zal ook God degenen, die ontslapen zijn in Jezus, wederbrengen met Hem.” 1 Thess. 4:14

Verdrietig geven wij kennis van het plotseling overlijden van onze lieve zuster en tante

CATHARINA JANSJE DEODATA ROOSJEN
(Tineke)

* 22 februari 1927

† 14 maart 1996

Correspondentieadres:

H. Colleniusstraat 1, 9718 KP Groningen

Groningen: JAAP ROOSJEN
LOT ROOSJEN-WESSELS

Groningen: SIMON ROOSJEN
MARIËTTE BORK

Leeuwarden: SIERD ROOSJEN
CAROLIEN TELMAN

Amsterdam: HETTIE ROOSJEN
ERIK POT
MARIJN
EDO

Groningen: TJEERD ROOSJEN
PETRA STRIJKER

De teraardebestelling heeft inmiddels plaats gevonden op de Noorderbegraafplaats.

De Stichting **Zendingsthuisfront Holland** te Lisse, thuisfront van o.a. Greet Rietkerk, zoekt **dringend** voor het Family Care Center Tei Wa Yesu in Kenia een

zendingsarts

(met minimaal 3 jaar ervaring)

en een

vroedvrouw/verpleegkundige

Tot de werkzaamheden in deze kliniek behoren: algemene gezondheidszorg, zorg voor moeder en kind, ongevallenhulp, gezondheidsvoorlichting, opleiding Keniase medewerkers, diverse leidinggevende taken.

Aanstelling geschiedt voor de duur van 2 à 3 jaar, door het zendingsgenootschap van de Amerikaanse Orthodox Presbyterian Church.

Aan geïnteresseerden wordt verzocht contact op te nemen met:
Stichting Zendingsthuisfront Holland, secretariaat
Nelly Clement-Bos, Kyftenbeltlaan 2,
3871 BD Hoevelaken, tel. 033 253 43 96

HELP EVA IN INDIA

STORT NÚ OP GIRO 41 400

Vanaf Internationale Vrouwendag tot Moederdag voert TEAR fund actie voor kansarme vrouwen in India. Minimaal f 100.000,- is nodig voor sociaal-economische hulp, rechtsbijstand en pastorale zorg. Stort nu uw bijdrage en/of vraag de actiefolder aan!

De actie wordt aanbevolen door o.a.:

Nel Benschop

Luit. Kol. A.M. Bosshardt

Elly Zuiderveld

Marleen Ramaker

Noor van Haften

- ☐ Stuur mij de actiefolder 'Kom op voor Eva in India'
- ☐ Ik wil de India Vrouwen-actie financieel ondersteunen. Stuur mij uw betalingsinformatie.*)
- ☐ Ik heb f____,- * gestort op giro 41400 o.v.v. India Vrouwen-actie. Stuur mij wel/niet de gratis actie-CD

*) Bij een bijdrage vanaf f 25,- kunt u de gratis India-actie-CD van Nina Åström aanvragen!

Naam:

Adres:

Postcode/Plaats:

Stuur deze bon (in ongefrankeerde envelop) naar:
TEAR fund, Antwoordnummer 1040, 3970 VB Driebergen.

TEAR fund

evangelische partners in hulp & ontwikkeling

....

